

Töö ja Tervis

Sotsiaalpoliitiline kuukiri

Eesti Haigekassade Liidu ja Sotsiaalse Arengu Eesti Ühingu häälekandja

Nr. 8

XIV aastakäik

1938

Tellimise hind postiga:

aastas . . . 150 senti
6 kuu peale . 75 "
1 " " . 15 "
Välismaale aastas 200 s.

Ilmub kord kuus.

Talitus ja toim.: Tallinn, Toompuiestee
17-a, k. 13. Telefon 448-35.
Tellimisi võtavad vastu kõik haigekassad
ja postiasutused.
Üksiknumber 15 senti.

Kuulutuste hinnad:

1 lhk. kr. 50.—
1/2 " " 25.—
1/4—12.50 ja 1/8 lhk. " 7.25
Teksti ees — 50% kallim.

Plahvatusaineid tehnikas ja nendega seoses mürgitusvõimalusi

A. Kummel

Ajakirjanduses on ilmunud rida kirjutusi meie põlevkivikaevandus valitsevaist töö- ja tervishoiulisist tingimustest, millised etteoodud asjaolude valgustamisel lähevad põhjalikult lahku kaevanduste juhtivate ringide ametlikust informatsioonist.

„Uus Eesti nr. 163 17. juunist s. a. kirjutab: ... soojade ilmade saabumisel on põlevkivikaevandusis töötavatel kaevureil tekkinud töötakistusi lõhkeainete plahvatusist tekkinud münggaasi läbi (sõrendus kõikjal meie A.K.), mis sügavates ja umbsetes allmaakaevandustes käikudes tundide viisi sees püsib. Samuti on see vähendanud meeste teenistusvõimalusi, kuna rikutud ja mürgises õhus sageli tundide viisi töötamine võimatu on. Gaasioht on põhjustatud asjaolust, et meie kaevandustes puuduvad õhupuhatuseks vajalised ventilatsioonid abinõud.

Hiljuti lahkunud poola kaevurid pidasid gaasiohtu üheks peamiseks lahkumise põhjuseks, kuna eriti poolakate nõrk organism ei suutnud taluda gaasimürgitusi.“

Umbes samas stiilis kirjutab kohapealsetele oludele lähedal olev Narva leht „Põhja Kodu“ nr. 73 s. a. 29. juunist oma vestes „Argipäev Kiviõlis“ muuseas: „... ning Kiviõli kaevandused vajavatki taas värsket tööjõudu. Nädalapäevad tagasi on osa Kiviõlis töötavaid poola kaevureid alustanud tagasisõitu kodumaale. Poola koloonia poolt korraldati ühine koosviibimine, kus ülevas meeolelus viibiti hommikuni. Ja sel koosviibimisel siis kurdetigi, et neid sunnivad lahkuma rasked tööolud.

Põlevkivikihtide purustamiseks tarvitatakse teatavasti lõhkeainete abi. Lõhkeaine plahvatuses tekib aga münggaas, mis allmaakaevanduse käikudes püsib mitu tundi. Rikutud ja mürgine õhk olevat tublisti vähendanud poolakatest kaevurite teenistusvõimalusi ja isegi olevat ette tulnud nõrkemisi ja haigestumisi kaevurite seas.

Lahkuvad poolakad imestasid eesti tööliste visadust ja lisasid samas juure, et kui meil kaevandustes oleksid olemas õhupuhatuseks vajalised ventilaatorid — oleksid nad jäänud vaatamata tööraseks teele paigale.“

„Rahvaleht“ kirjutab 6. juulist s. a. pealkirja all: „Münggaas pani kaevanduses töö seisma.“ — „... viimaste niiskete ilmde tagajärjel on Kiviõlis teravaks muutunud münggaasioht, mis tekib lõhkumistöödel lõhkeainetega.

Teispäeval (s. o. 5. juulil) tuli osal kaevureil allmaakaevandusis töö lõpetada, kuna töölistel mürgiste gaaside tõttu muutusid uimaseks.“ Münggaasi keskkonnas uimaseks jäämine tähendab aga otsekohest teravat mürgitust. Edasi on meie ajakirjanduse informatsiooni järele lahkuvad poolakad veel viimase minutini imestanud eesti tööliste vastupanu ja sitkust, kes enam kui kolm korda suurema tööhulgaga toime tuli kui enese teada ka noorusest lõkendav poola poiss. Vana, elukogenud poolakas aga tegi karmi lõpu sellele imetlusele: „eesti tööline teenib küll kolm korda enam, kuid kannatab sellast elu vaid 10 aastat. Siis on omadega läbi. Meie aga soovime vähemalt 30 aastat töövoimelistena püsida!“

Purustusaineist tekkivad mürgised gaasid on põlevkivi allmaatööde juures teravalt päevakorda kerkinud. Mõned kohapealsed asjaolud, nagu ventilatsiooni seadeldiste puudumine või nende korratu tegevus, on kriisi veelgi süvendanud.

Iseenesest pole see probleem sugugi uus. Ka välismail on sellega aastaid tegeldud ja tulemuste üle pole põhjust nüriseda.

Jääb soovida, et töökaitse kontrollasutused paneksid end siin maksma. Allpool toome ülevaatenäidete mõnede lõhkeainete tüübid, koosseisud ja firmade nimetused, missuguseid kasutatakse välismaade mäetööstuses enim.

Plahvatusaineiks, mis omakorda jagunevad laske- ja lõhkeaineiks, nimetatakse prof. R. Osti järgi sellaseid keemilisi ühendeid või ühendite kompleksi, millised välismõju (soojus, löök) tõttu endid silmapilkselt ümber muudavad teistsiks aineiks, eritades seejuures suuri soojuse ja gaaside hulki. Plahvatus on iseenesest lihtne põlemise protsess, kuid äärmiselt kõrge temperatuuriga. Nitroglütseriini juures on see 3000—3500° C. Edasi näeme, et 1 kilo nitroglütseriini tekitab plahvatusel momendil 713 liitrit mitmesuguseid suurel määral mürgiseid gaase. Viimased kuumenuduvad ja paisuvad 3500° C juures kuni 9850 liitri. Kui oletame, et plahvatuslaengul oli enne detonatsiooni, s. o. plahvatust, 1-liitiline ruumala, siis järelilikult pärast detonatsiooni suruvad plahvatusgaasid esialgse liitrilise ruumi seintele juba 9850-atmosfäärilise rõhuga.

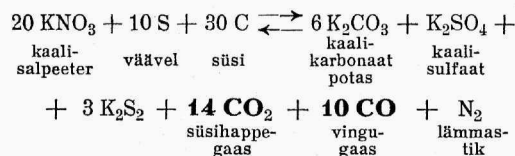
Loomulikult puruneb selle all materiaalne osa. Näib olevat teatud määral paradoks, uskumatu väide, et säärase kõigile tuntud põletisaine, nagu petrooleumi, sisemine keemiline energia on 6—7 korda suurem kui tänapäeva võimsaimail plahvatusainel, nitroglütseriinil, trotüülil, tetrüülil jne. Arvud: kui detoneerib, s. o., teiste sõnadega, põleb, silmapilkselt 1 kilo nitroglütseriini, vabaneb 1450 kal. soojust, kui aga põleb 1 kilo petrooleumi, vabaneb 11500 kalorit soojust! Vahe on vaid selles, et 1 kilo nitroglütseriini põleb vähem kui $\frac{1}{10000}$ sekundi osa jooksul. Petrooleumi põlemine on võrratult aeg-

lasem. Seda seetõttu, et nitroglütseriinile on põlemiseks vajaline hapnik antud juba tema enese ehituses, kuna petrooleum peab ammutama hapniku alles lämmastikuks lahjendatud õhust. See võtab aga aega, tekkinud soojuse hulgad kaovad, leegi temperatuur langeb, koos mõlemaga langeb ka tekkinud gaaside paisumistung, surve materiaalsele keskusele.

Ajaliselt on must püssirohi vanim laske- ja purustusvahend.

Tema koosseisus on harilikult 75% kaalisalpeetrit (KNO₃), 15% väävlit (S₂) ja 10% sütt (C). Põledes plahvates annab ta tervelt 43% mitmesuguseid gaase ja 57% kõvu aineid, millistest peamiselt koosnebki musta püssirohu plahvatusel järgnevalt suitsupilv.

Plahvatusel protsessi käik ise on väga keerukas, mis suurel määral on laengu seisukorrast ja ümbritsevast materiaalsest keskusest ja minööri vilumusest. Abel-Nobeli järgi on plahvatusel ajal toimival reaktsioonil järgmine käik:



Tegelikult aga ilmub harilikult eelmiste gaasidele veel lisaks väga mürgiseid ühendeid, nagu lämmastiku ja hapniku omavahelisel liitumisel tekkivad „nitroosgaasid“, siis sinihappe (HON) ja tsüaani (CN) esinemise võimalused jne. Harilikult suurendatakse purustustöödeks määratud musta püssirohu juures süsiniku hulka. Viimane soodustab veelgi suuremat gaasimasside tekkimist, seega veel suuremat survet kinnitambitud puuraugu laengupesas. Kõrge temperatuuri juures tekkivate suurte gaasimasside staatiline surve võimaldab suurimaid materiaalse keskuse masse lahti murda. Sellased on kõik n.-n. purustuspulbrite (Sprengpulver) mime all esinevad vahendid. Tuntud petroklastiit koosneb 69% natroonsalpeetrist (NaNO₃), 5% kaalisalpeetrist, 10% väävlit, 15% pigist, 1% kaaliumdikromaadist. Kuid kõigil purustusainel on see äärmiselt

halb omadus, et söe hulga suurenemine nende koosseisus on seotud veelgi suuremate mürgiste gaaside masside tekkinisega.

Peamiselt tuleb siin vingugaas arvesse. Välistöödel, lagedal väljal, pole gaasioht nii suur kui allmaistes käikudes.

Haigekassade päev

L. Johanson.

Sotsiaalseks arenguks on kõigepealt tarviline, et sotsiaaalolusid uuritaks ja nende tervendamise vahendeid otsitaks, kaalutaks ja tegelikult käsitusele võetaks. Enne kui mõni sotsiaalseadus maksma pannakse, peab tarvidus selle järgi tunnustamist leidma.

Sotsiaalküsimustega peavad tegelema ka haigekassade tegelased. Vähe on sellest, kui nad täidavad ainult oma otseseid ülesandeid, juhtides haigekassa tegevust.

Haigekassade andmetest peegeldub tänapäeva sotsiaalne olustik oma puuduste ja vigadega. Registreerimine üksi veel ei vähenda ega kõrvalda neid, vaid seda võib teha, kui ühiselt neid arutletakse ja otsustatakse mis teha ja siis see otsus ka ellu viiakse.

Pärast maailmasõda on sotsiaalküsimused leidnud tähelepanu rahvusvahelises ulatuses: igal aastal peetakse peale üldise rahvusvahelise töökonverentsi, kus vastu võetakse konventsioone ja sooviavaldusi, veel rida rahvusvahelisi erikonverentse, küll sotsiaalkindlustuse, töökaitse, töötervishoiu, rahvatervishoiu jne. alalt. Neist konverentsidest võtavad sageli osa ka Eesti vastavate organisatsioonide ja asutuste esindajad. Haigekassade tegelased ei ole seni veel väljaspoole oma kodumaad jõudnud, nõrgalt jälgitakse veel kõike seda, mis välismaal sünnib.

Kodumaal ühendab haigekassade tegelasi nende liit oma üritustega. Kongressidel ja nõupidamistel on juba aastaid oma ühiseid küsimusi arutatud ja otsustatud. Kongressid on peamiselt liidu aastakoosolekuteks, kus jooksvate küsimuste ja valimiste kõrval vähe aega jatkub muudele päevaküsimustele. Haigekassade päeva järgi on põhjendatud ja paratamatu tarvidus. Haigekassade päevad pühendatakse just ainult sotsiaalsele arengule.

Kui teised organisatsioonid leiavad võimalusi oma tegelaste komandeerimiseks välismaale, siis ei ole haigekassadele palju, kui nad oma tegelasi saadavad mõnikord aastas pealinna kongressile ja nõupidamistele. Seda nõuab üldine asi, aga ka oma haigekassa huvid. Ainelised kulud on siin tühised.

Haigekassade kongresside ja nõupidamiste vastu ongi seni huvi kasvanud, neist osavõtt on suurenenud. Seda on oodata ka tänavu.

EHL-u juhatus on püüdnud eelolevat haigekassade päeva sisustada küsimustega, mis on aktuaalsed ja lähedased kõigile haigekassadele. Nii on võetud päevakorda üldine referaat sotsiaaaloludest ja rahvatervishoiust, mida käsitleb dr. J. Sonin. Ülevaate haiguskindlustusest Eestis annab riigi statistika keskbüroo referent Konst. Raid. Sellest ülevaatest peegeldub haigekassade elu ja tegevus, ning kuuleme, mida seal, kuhu kõik andmed haigekassadest kokku tulevad, on eriti tähele pandud. Oma olukorra tundmaõppimine on õigemaks ja tagajärjekamaks tööks ka haigekassadele tarviline.

Haigekassadele, kes oma liikmetele ja nende perekondadele ravi korraldavad, on tarvilised raviasutused ja apteegid. Nende asutamine on väliste ja sisemiste raskustega seotud. Neid raskusi ja takistusi tuleb võita. Suurem haigekassa on pealinnas asunud oma haiglat laiendama, ehitades endale uue hoone, kuhu paigutatakse büroo, ambulantsid ja apteek. Senine hoone jäetakse täiesti haiglaks. Teised haigekassad otsivad võimalusi oma raviasutuste asutamiseks, kuid takistused on suured ja osalt seni ületamatud. Isegi kaheldakse haigekassade raviasutuste tarvilisuse ja nende asutamise õiguse juures. Siin on tegemist küsimusega,

mis nõuab ühist kaalumist, ja kuigi seda juba tehtud on, ka edaspidi — niikaua, kuni tekib üldine arusaamine haigekassa raviasutuste vajalisusest. Haigekassade päeval kõneleb haigekassa raviasutustest Tallinna ühishaigekassa haigla juhataja dr. A. Meerits.

Eesti haigekassadele toob kohustusi juure see tõsiasi, et puudub veel invaliidide, vanade, tiisikushaigete ja teiste krooniliste haigete sotsiaalkindlustus.

On päevaselge, et siis, kui nakkushaiged kõrvuti töötavad teiste töölistega, viimastel on alatine nakkuse hädadoht.

Puudub tööliste arstlik kontroll enne töölevõtmist, välja arvatud põlevkivitööstus. Mõnel pool on haigekassad ise teostanud arstlikku läbivaatust, kuid sellel puudub seaduslik alus. Siin on tegemist küsimusega, mis nõuab veel mitmekülgset selgitamist. Sellepärast on võetudki haigekassade päeva töökavasse tööliste arstlik kontroll enne töölevõtmist ja seda küsimust käsitleda on palutud Tallinna ühishaigekassa usaldusarstil dr. med. E. Mill'il.

Perekonnaabi haigekassades korraldatakse võimaluse ja arusaamise piirides haigekassades väga mitmekesiselt. Ka siin on tarvis leida ühiseid aluseid ja kooskõla haigekassade tegevuses. Sellest küsimusest kõneleb haigekassade päeval EHL esimees Karl Lukk.

Haigekassade elus tekib hulk asju, mis lahendatakse kohtu abil. Siin on huvitav kõigil tähele panna nendest üldisemaid ja sagedamaid. Haigekassade kohtuasjadest annab haigekassade päeval läbilõike vandeadvokaat N. Teiss, kes on meid asju kohtus ajanud mitmete haigekassade volinikega.

Haigekassade tegelaste seisukohad nõuavad ühtlustamist ka töötasu suhtes. Tuleb valgustada töötasu küsimust üldiselt, aga ühtlasi ka haigekassade teenijate töötasu. Haigekassadest ja töötasust kõnelevad haigekassade päeval K. Lukk ja L. Johnson.

Haiguskindlustusseaduste ja määruste rikkumisi tuleb

ette rohkesti, küll haigekassadele kuuluvate maksude varjamises, küll õigustamatult abirahade saamises jne. Neid küsimusi tuleb ka haigekassade päeval arutada. Referendiks on 5. jsk. tööinspektori abi A. Kaelas.

Suureks küsimuseks on praegu sotsiaalkindlustusasutuste kuju. Ametlikult on teatatud, et senised kindlustusasutused tuleb ühendada. Haigekassadel on seni suuri raskusi olnud Eesti tööliste kinnitushinguga. On tulnud oma õigusi kaitsta kohtu teel. Haigekassade ja kindlustushingute edaspidise vahekorra kuju nõuab enne kindlaksmääramist selgitamist. Selleks on võetud haigekassade päeval arutusele tööliste õnnetuskindlustuse reform, mille alustest kõneleb EHL-u juhatusliige V. Luksapp.

Arvatavasti tuleb haigekassade päeval käsitamisele ka vigastuste ja haigestumiste vastu võitlemise küsimus, samuti korteriolude ja töötubade tervishoid. Need on vanad küsimused, kuid nõuavad ikka ja jälle uuesti käsitamist, sest olud paranevad väga visalt.

Tööliste ja haigekassade elus on sel aga määratu suur tähtsus, et vigastumiste ja haigestumiste arv väheneks. Vigastusi ja haigusi on tööliste keskel liig rohkesti. 1. juunil hakkasid kehtima vastavad määrused, mille elluviimine peaks langetama vigastuste ja haigestumiste arvu. Kahjuks ei leia need määrused käitistes aga küllaldast käsitamist ega kohandata ka tööolusid, tööruume ja töövahendeid nende määruste nõuetele. Ka korterioludes ei ole paranemist märgata, hulk töölisi oma perekondadega elab ebatervislikes korteris. Tulemus: haigestumiste ja suremuse kõrge arv. Siin on tegemist küsimusega, mille vastu just haigekassade tegelased peavad olema tundelised.

Tänavu pidi korraldatama tervishoiunäitus, kus ka töötervishoiust oleks antud ülevaade. Korraldajaks on riigi tervishoiu ja hoolekande talitus ja Eesti Tervishoiu Muuseum, kelle juhtimisel on loodud komitee vastavate organisatsioonide esindajaist. Tänavu ei jõutud eeltöödega toime. Tervishoiu näituse ajaks määrati tulev — 1939. a. Rahva tervishoiu ja eriti ka tööliste

tervishoiu seisukohalt on sellel näitusel võrratu tähtsus. Peame soovima ja tegema, mis võimalik, et see näitus saaks täielik ja ärataks üldiselt suurt huvi ja tähelepanu. Ei ole siis ülearune, vaid otse esmajärgulise tähtsusega, kui tervishoiu näituse küsimust käsitletaksa ka haigekassade tegelaste keskel. Haigekassade päeval peetakse tervishoiu näituse üle referaat riigi statistika keskbüroo üldbüroo juhataja H. Reimani poolt, kes võtab osa ka näituse korraldamise tööst.

On kõneldud rahva iibe langusest ja otsitud abinõu rahva arvu tõstmiseks. Kuidas sotsiaalkindlustus mõjutab seda nähet — rahva looduslikku juurekasvu, iivet — sellest tuleb ka kõnelda haigekassade päeval, kus on ette nähtud vastav referaat — sotsiaalkindlustus ja rahva iive. Referendiks on L. Johanson.

Kuigi haigekassade päeval on hulk küsimusi arutada, päevakord nagu kooramatudki näib olevat, siiski loodame, et asjalikkusega suudetakse kahe päeva kestes — laup., 17., ja pühap., 18. sept., — kella 10 h. kuni kella 3 p. vägagi palju kuulata, arutada ja ka läbirääkimistel täiendada ja arvustada, aga ka seisukohti ühistes otsustes avaldada.

Kuna haigekassade päevadest osavõtt on kasvanud, ruumid, kus neid seni peetud, on jäänud kitsasteks ja õhuvaesteks, siis peetakse haigekassade päev tänavu Tallinnas Kaubandus-tööstuskoja avaras, kaunis ja õhuküllases saalis, Pikk tän. nr. 20.

Sotsiaalkindlustusel Eestis on oodata uut lehekülge. Sügisel esitatakse need eelnõud Riigikogule, uued eelnõud, mis toovad, niipalju kui praegu teada, õige suuri muudatusi kindlustusasutuste konstruktsioonis, õigustes, sammetes jne.

Haigekassade tegelaste kohuseks on kõigest osa võtta, mis viib edasi sotsiaalset arengut, mis aitab selgitada ülesandeid ja leida teid, kuidas neid ülesandeid tõhusamini täita. Sellepärast võib oodata, et tänavusest haigekassade päevast osavõtt veelgi suurem on kui varem, mis annab ka neil päevil võetud seisukohtadele seda suurema mõju.

Haigekassade päevast osa võtma on kutsutud haigekassade juhtivate organite liikmed, ametnikud ja teised tegelased, samuti ka tööliste õnnetuskindlustuse ühingute, arstide, apteekrite j. t. kodade ja vastavate organisatsioonide esindajad.

Tööpuuduse vastu kindlustamisest Rootsis

Johannes Mikhelson

Alates 1935. a. maksab Rootsis seadus, mille järgi riik toetab tööliste vabatahtlikul algatusel loodud tööpuuduse vastu kindlustamise kassasid, mis on asutatud ja töötavad selleks eraldi antud määruste ja põhikirjade kohaselt. Kui tööline jääb tööta mitte oma süü tõttu, antakse talle kassast abi, hoolimata sellest, kas tal on abi vaja või mitte. Kassa kulud kannab tööliskond riigi toetusel.

Kutseühinguliste liitude juure asutatud tööpuuduse vastu kindlustamise kassad on nagu ülemaalsed kindlustusühingud. Kassal on koha peal eriaruandjad või usaldusmehed, kes võtavad vastu liikmemakse ja maksavad välja toetusi. Nad on vastutavad kassa

juhatuse ees ja saavad oma tegevuse eest väiksemat rahalist tasu. Kassaliikmele antakse liikmeraamat, kuhu tasutud liikmemaksu summa kohta kleebitakse margid ja tehakse märkused maksetud tööpuuduse toetuste kohta.

Rootsi kutseühingute juures töötavate tööpuuduse vastu kindlustuskassade kodukorrad tuli vastavalt kohaldada ametlikule kodukorrale ja siis andis riik neile kassadele oma poolt toetust. Neil kutseühinguil, kes pole ametlikku normaalpõhikirja vastu võtnud, puudub õigus riigi abile. Kassade juhatustes võivad olla ka sama kutseühingu või liidu juhatuse liikmed.

Kassaliikmeks võib olla kutseühinguliselt organiseeritud, kuid ka organiseeritud

rimata tööline. Toetuse saamise õigus on neil, kes on 16 a. vanad, töökõlvulised, on end registreerinud avalikus töövahetalituses töötajajärgse ja on maksanud ettenähtud korras liikmemakse. Kui kassaliige ei võta töövahetalituse või mõnel teisel viisil pakutud tööd vastu ja kassa juhatus leiab, et tal pole selleks erilist põhjust, siis kaotab ta 4 nädalaks toetuse saamise õiguse. Sama korraldus maksab ka nende kohta, kes on ise mõjuva põhjuseta töölt lahkunud ja töölepingu katkestanud.

Kassa liige on kohustatud vastu võtma sellast tööd, mis vastab tema võimetele ja mille eest maksetav tasu pole väiksem samas ringkonnas tavaliselt selle eest maksetavast palgast. Neil aladel, kus on sõlmitud kollektiivleping, loetakse kassaliikmele „kohaseks tasuks“ ainult kollektiivlepingus ettenähtud palk.

Töötülide pärast töökoha kaotanu ei saa kassast toetust, kuid toetust maksetakse neile, kes olid töötud töötüjaluses tööalas enne konflikti puhkemist. Avalikel töödel olevaid töölisi koheldakse nagu tavalisi töölisi ja nad on kohustatud maksma kindlustusmaksu. Alles avalike tööde lõppedes loetakse tööline töötuks, kel on õigus abi saada. Töötü peab iga päev käima töövahetalituskohas tööd otsimas, kusjuures töövahetalituskoht on jäetud tööliste valida. Sellest võib teha erandeid ainult töövahetalituskoha kauguse tõttu maal ja suurlinnades. Viimasel ajal on selles suhtes tööliste tuldud vastu ja üle riigi on 1300 töövahetalituskontorit või ametnikku.

Toetuse saamise õigus tekib kassaliikmel siis, kui ta on enne tööpuidust 12 kuu jooksul maksanud 26 nädalamaksu või jälle 52 nädalamaksu määramata aja jooksul.

Tööpuuduse toetus päevas ei või olla väiksem kui 2 krooni ega suurem kui 6 krooni. Iga tööpuuduse vastu kindlustamise kassa võib määrata päevatoetuse suuruse eelnimetatud piirides selle tingimusega, et toetus ei või kunagi tõusta perekonnatoitjal üle $\frac{1}{5}$ ja vallaalisel üle $\frac{3}{5}$ tavalise selle kutseala tööliste töötasust, kes vastab oma töövõi-

metelt antud juhtumil töötule. Naistele ja 16 a. noorematele tööliste võivad kassad teha erandeid ja maksa 2 kroonist väiksemaid tulusid. Toetust hakatakse maksma töötule kassaliikmele 6-päevalise ooteaja järele. Kui toetuse maksmine katkestati ajutise teenistuse saamise tõttu kuni 18 päevani või haiguse või sõjaväekohustuse tõttu, siis pole tööpuuduse uuesti esinedes enam ooteaega vaja, vaid töötü saab toetust edasi.

Tööpuuduse toetust võiakse maksa ka lühendatud tööajaga töötamise juures. Näiteks kui vabrikus on töölised jaganud töö nii, et teine nädal tuleb olla vaba, siis võib vabal nädalal saada toetust, kuna tööaja lühendamine oli tingitud täielise tööpuuduse vältimisest.

12 üksteisele järgneva kuu jooksul maksetakse toetust enim 156 päeva. Tavaliselt on suuremaks normiks 120 päeva. Kassaliikmel 120-päevalise abi väljamaksmise järele ei teki enne õigust uuesti abi saamiseks, kui ta on jälle saanud tööd ja tasunud 2 nädalat liikmemakse, kusjuures nõutakse ka peatingimuse täitmist uue töötaoleku perioodi eel, s. o. 26 nädala liikmemaksu viimase 12 kuu jooksul.

Riik maksab oma poolt töötaoleku vastu kindlustamise kassadele toetust administratsiooni kuludena 3 kr. aastas iga liikme kohta. Riigi osa päevatoetuste osas määratakse iga toetusklassi kohta eraldi, arvestades seejuures toetuspäevade arvu aastas.

Käesoleva aasta algul olid asutatud 13 kutseühingulise liidu juure sellased kassad, 13 kassa liikmete arv tõusis üle 160.000. Pealeselle on aga rida suuri kutseühingulisi liite, kelledel on oma iseseisvad tööpuuduse vastu kindlustamise kassad, kes ei taha mitmesuguseil põhjusil kaotada oma iseseisvust ja töötavad kodukordade alusel.

Kuna rootsi kutseühingute kassadel on tugevad kapitalid ja tööpuudus praegusel majanduslikul kõrgkonjunktuuril on võrdlemisi väike, siis ei hoolita eriti riigi poolt maksetavast toetusest. Liitude kassad on siiski nihkumas üldistele põhikirjadele.

Haavadest ja esmasabist

Herb. Kuld

Igapäevases elus tuleb ette sageli haavamisi ja neid ravitakse väga primitiivsete võtetega.

Hiljuti oli juhus vaielda ühe vanaimesega, kes soovitas haavale panna ämblikuvõrku, savi ja muud sarnast.

Et niisuguseid asju vältida, selleks olgu lühike avaldus.

Haava all mõeldakse naha või limanaha vigastusi. Haavu liigitatakse löike-, piste-, laske-, purustatud jne. haavadeks.

Harilikud haavad paranevad kiiresti, kui nad pole sügavad. Tihti aga tehakse vigu selles, et käiakse oskamatumult haavaga ümber, ja nii võtab nende paranemine kaua aega.

Hoolega peab hoiduma sellest, et väljastpoolt ei satuks haava mustust. Suurimaks ohuks haavamise puhul on haigusttekitajate pisikute tungimine haava. Seepärast ei tohi keegi haava puudutada oma sõrmega, kinni siduda musta lapiga, peale panna ämblikuvõrke ega muud sarnast, pesta haava, teha värskele haavale kompressi jne.

Haava ravimisel tuleb kahtlemata pidada esimeseks nõudeks puhtust, et vältida infektsiooni tekkimist. Kõik, mis haavaga kokku puutub, sideained, riistad ja käed, peavad olema haigusttekitajaist pisikuist täiesti vabad, teiste sõnadega steriilsed.

Haavade sidumisel olgu käed puhtad: küüned lõigatud, mustus küünelt eemaldatud, käed pestud seebi ja veega. Selle järele need desinfitseerida, valades kas sublumaadilahust 1‰-list (1 ühegrammiline ja 2 poolgrammist sublumaaditabletti 1 liitrile destilleeritud veele) või lüsoolilahust (2 teelusikatäit lüsooli klaasile veele) või 65—70%-list piiritust (puhtale piiritusele lisada umbes kolmandik osa vett). Nüüd alles võtta steriilne side ja siduda haavale. Haava mitte pesta ega põhjalikult puhastada hakata! Haava ümbrust võib

puhastada piirituses või bensiniis niisutatud vatitükiga. Võõrkehaded kõrvaldada pintsetiga (enne desinfitseerida) ja haav üle loputada 3%-lise vesinikühlapendiga.

Haavade sidumisel tuleb alati silmas pidada, et haava ääred viiakse sidumisel kokku.

Haavale joodi määrada puupulgakese abil, mille ümber on pandud vatti. Suurt haava määrada lahjendatud joodiga (harilik jood lahjendatud poole võrra).

Pole steriilset sidet käepärast, võtta tükike puhta marlit või pesuriidet, see tulise triikrauaga üle lükata või niisutada seda tümoolpiirituse lahuses (1 g tümooli 500 g 65—75%-lisele piiritusele) ja asetada mitmekordselt haavale. Selle peale asetada ligniini või vatti vms. Mida suurem verejooks, seda paksem polster.

Mitte kunagi verega läbiimbutatud sidet haavalt ära kiskuda, vaid vanale uus kord ligniini või vatti peale siduda. Ka ei tohi asetada ligniini või vatti otse haavale, sest need muutuvad pudrule ja nende kiududest ei saa haava puhtaks.

Kui on haavale tekkinud tarretanud veri, seda mitte kõrvaldada, vaid haav kinni siduda, millega hoiame ära uue verejooksu ja sellega ühes mustuse ja pisikute sattumise haava.

On haava side kuiv ja haav ei tee valu, pole sidet tarvis vahetada, sest haav vajab rahu ja kaitset. Uudishimust aetuna ei tohi kunagi sidet lahti kiskuda.

Väga kiirel esmasabiandmisel — käte pesemine veega ja seebiga ja sõrmeotsad joodiga üle määrada (hädababinõu). Riistad muuta steriilseks põletamisega. Sidematerjaliks valida triigitud pesu keskelt (mitte alt ega kõige pealt) tükike riidet ja sellega siduda haav.

Tungivalt meeles pidada, et mitte kunagi ei tohi haava siduda musta sidega, ennem juba see jätta lahti.

Sotsiaalpoliitiline osa Vene kutseühingutes

Venelaste eneste andmeil tõuseb N. Venes kutseühingute liikmete arv 22 miljonile. Käesoleva aasta kohta vastu võetud eelarves on ette nähtud sissetulekuid 2.297,5 milj. ja väljaminekuid 2.234,3 milj. rubla suuruses. Sissetulekust moodustavad lõviosa liikmeks 805,4 milj. rubla ja toetused riiklikudelt majanduslikkudelt organisatsioonidelt 818,9 milj. rubla ja mitmesugustelt kultuurilistelt organisatsioonidelt 180,4 milj. rubla.

Huvitav on märkida, et eelnimetatud suuri summast ei kasutata oma liikmete majanduslikuks toetuseks, nagu vabakutseühingulise liikumisega maades. Suured summad lähevad muudeks otstarveteks. 460,8 milj. rubla või 20,6% kogu väljaminekust läheb valitsemiskuludeks. Sellest summast maksetakse 312,2 milj. rbl. keskjuhatuse teenistuses oleva 4903 funktsionääri, 14.173 kohaliku ja ringkonna organisatsiooni funktsionääri, 28.321 töölis Komiteede funktsionääri ja 5973 vabrikuinspektori palgakadeks.

Suurim osa väljaminekust läheb kultuurilisele tööle liikmete hulgas. Selleks tarvitatakse 62,1% väljaminekust või 1.387,9 milj. rbl., kuna aga liikmeskonna aineliseks toetamiseks antakse 10,3% kogu väljaminekuist või 229,8 milj. rbl. Sellestki summast ei lähe kõik rahaliseks toetuseks, vaid 61 milj. rbl. määratakse puhkuse- ja raviasutustele ning sanatooriumidele, 33 milj. rbl. lastekodudele, sanatooriumidele ja puhkuslaagrite korraldamiseks ning 51 milj. rbl. muude liikmete toetamiseks.

Kogu väljaminekuist läheb ainult 75 milj. rubla otseselt sellekohasesse tööliste fondi. Kultuuritöös väärib tähelepanu 37 milj. rubla suurune summa, mis läheb riikliku kaitse vajaduse propagandaks ja administratsiooni väljaminekute alal 2 milj. rubla rahvusvaheliseks tööks. Kutseühingute ametlikus aruandes nürisetakse selle üle, et liikmemaksete sissekassseerimisel raisatakse palju raha. 1937. a. jäi 96 milj. rubla liikmemaksete laekumata.

Kui võrrelda vabakutseühingute väljaminekute jaotusi, siis näeme suuremaid väljaminekuid liikmete majanduslikus toetamise osas, kuna valitsemiskuludeks ja kul-

tuuriliseks tööks tarvitatakse hoopis vähem raha.

Erinevused vaba- ja N. Vene kutseühingute sotsiaalpoliitilistes kulutustes on tingitud muidugi maksva režiimi erinevustest. Vene kutseühingud ei pruugi kulutada suuri summastid streigi või lokaudi puhul toetuse maksmiseks, sest mõlemad võitlusvahendid on N. Venes tegelikult keelatud. Riikliku sotsiaalkindlustuse tõttu pole vaja vene kutseühingutel maksa vanaduse-, invaliidisuse-, järelejäanute ja tööpuuduse vastu kindlustamise toetusi. Sellega on seletatav ka, miks vene kutseühingud kulutavad võrdlemisi väikese summa oma liikmete aineliseks toetamiseks. Praeguses ülesehitavas ajajärgus pole riigis tööpuudust.

Sageli on sotsiaalkindlustuse alused võrdlemisi kitsaulatuslikud ja jätvad suureid kategooriad tööliste kindlustuse alalt hoopis välja. Vabakutseühingutes pühendatakse kõikides maades viimasel ajal palju tähelepanu ka kultuurilisele tööle ja neile sotsiaalpoliitilistele aladele, mis vene kutseühingutes olid välja tõstetud.

Kuna vabakutseühingute toetusfondid ei muutunud riikliku sotsiaalkindlustuse puhul liigseks, nii pole liigsed ka vene kutseühingute kulutused sotsiaalpoliitilistel aladel, kuigi seal on sotsiaalkindlustus täielisem ja suurema ulatusega kui üheski teises riigis. Kasvava töötempo juures on tööliste puhkekodude, sanatooriumide ja ravilate eest hoolitsemisel küllalt suur tähendus.

Vene kutseühingutes mängib teatavasti üldine riiklik joon peaosas. Kutseühingud ei saa vabalt korraldada oma asju ega neid otustada. Üldine „valitsev joon“ on ka see, kes määrab kutseühingute kulutuste summa ja suuruse ning oma 47.400-liikmelise funktsionääride kaadriga surub peale valitsuse tahte.

Märkimisväärne on muidugi ka see asjaolu, et N. Vene kutseühingutele on antud mitmesuguseid avalikkõiguslikke funktsioone enam kui vabakutseühingutele — näiteks 5.973-liikmeline vabrikute inspektsioon. Riiklike ülesannete hulka kuulub ka riikliku käitise propaganda, milleks kulutatakse isegi 37 milj. rubla.

Vanadele tööliste maad

Prantsusmaal on asunud vanade tööliste küsimust lahendada ka maapoliitikaga. Vastava seaduse alusel, mis hiljuti anti, võivad kõik töölisel, kes kuuluvad sotsiaalkindlustuse alla, selle järele, kui nad on iga aasta tasunud ka põllumajanduse krediitkassasse väikese maksu, saada vanaduspuhkusele minnes väikese maa-

tüki ühes elumajaga. Need maad antakse vaid säärestes kohtades, kus elanike arv ei ole üle 2000 inimese. Maa ja maja hinna tasub põllumajanduse krediitkassa, kus kindlustatu oli liikmeks. Selle läbi tahetakse vanadele tööliste võimaldada peavarju ja tegevust — maaharimisel ja aiatöös, aga ühtlasi ka juh-

tida ülearseid elanikke linnast jälle maale tagasi.

Ka Prantsusmaal voolab rahvast maalt tööstusrajoonidesse — tööle.

Vanade tööliste maale tagasijuhtimisega tahetakse neile ka võimal-

dada odavamalt, tervemat ja sisukat elu kui seda suudaks pakkuda suurlinn ja tööstusrajoon.

Säärane tööliste varustamine vanusepäevil eluasemega ja elumajaga on seoses sotsiaalkindlustusega ja täidab ka selle ülesandeid.

Tööõnnetuste ravimine

Riigikohtu tsiviilosakonna otsus.

Enne ravimiste haigekassade kätte võtmist oli kõigile, nii töölisile, käitiste omanikele, haigekassadele kui ka kindlustusühingutele, selge, et tööõnnetuste tagajärjel saadud vigastuste ravimine kuulub kindlustusühingute ülesannete hulka, kui vigasaanu oli seal kindlustatud, ja haiguste ravi ettevõtte kohustuste hulka või haigekassade ülesannetesse, kui ravimine oli võetud haigekassade kätte. Kui aga haigekassad hiljem igal pool võtsid ravimise enese kätte kassaliikmete nõudmistel, kes selle läbi taotlesid paremaid ravivõimalusi, siis kindlustusühingud leiutasid, et neil ei ole enam mingisuguseid ravikohustusi, vaid haigekassad täitku ka nende seniseid ravi ülesandeid ja ütlesid arstiabi andmisest lahti neile vigastatuile, kes kuulusid mõne ravimise käitistelt enda valdusse võtnud haigekassa liikmeskonda. Haigekassad olid sunnitud andma ravimist vigastatuile, kuna kindlustusühing pikkade protsesside järele sai osaliselt õiguse. Ütleme seepärast osaliselt, et teatud juhtumel jääb ravi andmine ikkagi nende kohustuseks, mida kinnitab ka alljärgnev Riigikohtu otsus. Muide, peab ütlema, tegid ka haigekassad omalt poolt arstiabi enda kätte võtmisel otsuste fikseerimisel ja nende paberile panemisel vea sellega, et nad ei nimetanud, et haigekassade kätte võetakse ainult haiguste ravimine, töövigastuste ravimist aga mitte. Seda vigataski kindlustusühing kasutama ja saavutaski endale õiguse haigekassade veast, mis end nüüd raskesti tunda annab ja mida veel raskem on parandada.

Küll aga püüdis seda kindlustusühingu võitu pehmendada Kinnitusnõukogu ja andis 20. veebr. 1926. a. seletuse, et kui vigasaanu ei ole rahul haigekassa poolt antava raviga, võib ta end arstida omal kulul, missugused ravikulud on kindlustusühing kohustatud tal tagasi maksma. See Kinnitusnõukogu otsus omab seaduse jõu ja on välja kuulutatud Riigi Teatajas nr. 52/1926. a. ning on omandanud ka tegeliku väärtuse. Kuid ega kindlustusühingud sellega rahule jäänud. Kindlustusühing ei tasunud vigastatule ikkagi vabatahtlikult ravikulusid, vaid ikka jälle kohtuotsuste kaudu. Seni aga ei läinud ükski sellele Kinnitusnõukogu seletustele rajatud kohtuotsus Ringkonnakohtust kaugemale, vaid selle otsuste põhjal tasuti vigasaanuile arstiabi kulud. Nüüd aga Eesti Tööliste

Kinnitusühisusega protsessides Viljandi Ühishaigekassa liige Tõnis Juhkam viis oma ravikulude nõudmise Riigikohtusse, kuna Viljandi Ringkonnakohtus tühistas Viljandi I jsk. kohtuniku otsuse, kes temale ravikulud eespool nimetatud Kinnitusnõukogu seletuse põhjal välja mõistis, põhjusel, et T. Juhkam ei olevat näidanud, et tema vigastust ei oleks saanud Viljandis ravida haigekassa kulul. See Ringkonnakohtu poolt juurepandud nõue ei vasta aga seadusele ega saa seda ka tuletada Kinnitusnõukogu seletusest. Sel põhjusel ei jäänud ka vigasaanud Tõnis Juhkam selle ringkonnakohtu otsusega rahule, vaid andis asja Riigikohtu tsiviilosakonna lahendada, kelle otsusest väljaantud ärakiri on järgmine:

Riigikohtu tsiviilosakonna toimetis nr. 276 — 1938. a. Eesti Vabariigi nimel.

Riigikohus arutas 1938. aasta maikuu 13. päeval Tallinnas oma tsiviilosakonna avalikul kohtuistungil, millest osa võtsid esistujana esimees K. Parts ja liikmetena riigikohunikud T. Grünthal ja J. Moks, sekretäri A. Peebu juuresolekul Tõnis Juhkami kassatsioonikaebust Viljandi Ringkonnakohtu otsuse peale 11/12. oktoobrist 1937. a. kaebaja nõude asjas Eesti Tööliste Kinnitusühisuse vastu 233 krooni pärast.

Asja esituse kuulanud, Riigikohus leidis, et Tõnis Juhkami kaebus tuleb rahuldada.

Asjas on tehtud kindlaks, et nõudja Tõnis Juhkam, kes oli tööliseks a/s. C. Leihbergi lina- ja jahutööstuses, oli kinnitatud õnnetusjuhtumite vastu Eesti Tööliste Kinnitusühisuses ja haiguste vastu — Viljandi Ühishaigekassas. See haigekassa oli TTS § 304 ettenähtud korras võtnud enese peale ka arstiabi andmise kohustuse haigekassa liikmetele. Õnnetusjuhtumi läbi vigasaanud tööline-haigekassaliige on kahtlemata õigustatud saama maksuta arstiabi haigekassalt, kuid olles kinnitatud õnnetusjuhtumite vastu kinnitusühisuses on ta samuti õigustatud saama ravikulu kinnitusühisuselt. Et haigekassa võttis enese peale arstiabi andmise kohustuse, siis sellega vabanes vaid ettevõtte valdaja natuuras arstiabi andmise kohustusest (TTS § 304), kuid arstiabi andmise suhtes töölisle haigekassa ei seisa mingis vahekorras kinnitusühisusega. Kinnitusnõukogu, kelle peale TTS §§ 272 ja 383 põhjal on pandud TTS III ja IV peatüki

määruste käsitamisel tekkinud kahtluste lahendamise, on oma otsusega 20. II 1926. a. (RT 52/1926. a.) seletanud, et „kui tööõnnetuse läbi vigasaanud kassa liige niisuguses haigekassas, kes TTS § 304 järele kassaliikmete arstimise enda korraldusse on võtnud, tahab tarvitada haigekassa tasuta arstimist, peab haigekassa seda temale võimaldama. Ei rahulda aga vigasaanut haigekassa arstiabi korraldus ja ta arstib end omal kulul, võib vigasaanu tööõnnetuse läbi tekkinud haiguse ravitsemise kulude tasumist nõuda vastavalt kinnitusühisuselt“. — Tõnis Juhkami seletusel Viljandi Ühishaigekassa ravikorraldus teda ei rahuldanud ja seepärast oli ta end arstinud omal kulul Tartu haavakliinikus. Neid ravikulusid on kostja kinnitusühisus tähenda-

tud kinnitusnõukogu seletuse kohaselt kohustatud nõudja Tõnis Juhkamile ka tasuma TTS § 395 põhjal, kuna Tõnis Juhkam tegelikult maksuta arstiabi ei ole saanud. Seda mitte arvestades ja Tõnis Juhkami käesolevat nõuet Eesti Töölise Kinnitusühisuse vastu tagasi lükates on ringkonnakohus oluliselt rikkunud TTS § 395 ja TKS §§ 129 ja 142 nõudeid.

Sellepärast ja käsitades TKS § 186

Riigikohus otsustas:

Viljandi Ringkonnakohtu otsus tühistada TTS § 395 ja TKS §§ 129 ja 142 rikkumise pärast ja asi samale Ringkonnakohtule tagasi saata uueks otsustamiseks teises kohtu koosseisus. P. P.

Kindlustusnõukogu otsuseid

Kindlustusnõukogu 11. apr. 1938. a. üldkoosolekult. Algus „Töö ja Tervis“ nr. 7—1938. a.

XI

Tööõnnetuste-kindlustusühing „Ühisoma“ seletusepärimine 5. I. 1938 Tallinna börsi ja Sadama artelli liikmete kuuluvuse asjus TTS IV ptk. normide alla.

Tööõnnetuste-kindlustusühing „Ühisoma“ kirjaga 5. I 1938. a. palus seletust, kas Tallinna börsi ja Sadama artelli liikmed kuuluvad Tööstusliku töö seaduse IV ptk. normide alla ja kas artell peab nende eest kindlustusmaksu tasuma.

Kindlustusnõukogu üldkoosolek küsimust arutlenud, käsitledes kinnitusnõukogu seadust ja kodukorda, otsustas anda järgneva seletuse:

Kindlustusnõukogu poolt antud ning artellides töötavate isikute tööstusliku töö seaduse III ja IV ptk. alla arvamiseks (RT 47 — 1928, art. 287) nõutakse § 2 järgi kaht tunnusmärgi selleks, et tunnustada artellid viidatud seaduse eeskirjade alla kuuluvateks, nimelt: juridilise isiku õigusi ning säärase ettevõtte valdamist, mis kuulub § 372 põhjal õnnetusjuhtumite vastu kindlustamise alla.

Tallinna börsil ja Sadama artellil on juriidilise isiku õigused, nagu nähtub tema põhikirjast § 4. Teiseks on tal ettevõtte kaupade käsitamiseks dokkides, sadama sildadel ja ladudes, mis on ette nähtud § 372 pk. 4 all. Sellega nimetatud artell peab kindlustama oma liikmeid ja palgatud töölisi, nagu see ette nähtud ülaltoodud määruses § 2, seda enam, et artelli põhikirja § 17 järgi iga artelli liige saab kindla kuupalga, millele ei saa vaadata kui ettevõtte omaniku tulule.

XII

Arstide Koja seletusepärimine 18. XII 36 nr. 719 õnnetusjuhtumi läbi vigastunute läbi vaatamise ja nende vajaliste teadaandelehete täitmise eest tasumaksmise asjus.

Arstide Koda kirjaga 18. XII 1936. a. palus seletust, kas õnnetusjuhtumil vigastunute läbi vaatamise ja nende vajaliste teadaande-

lehtede täitmise eest tasumaksmist peab korraldama haigekassa või Eesti tööliste kinnitusühisus, kuna teadaandelehete täitmine nõuab arstilt aja- ja töökulu, mistõttu neid lehti täitvad arstid loomulikult pidavat selle eest saama tasu.

Kindlustusnõukogu üldkoosolek küsimust arutlenud, käsitledes kinnitusnõukogu seadust ja kodukorda,

otsustas:

anda küsimus päevakorra p. 4 all valitud komisjoni, kusjuures käesoleva küsimuse arutamisel komisjoni täiendada Arstide Koja esinadajaga.

XIII

Tööõnnetuste-kindlustusühing „Ühisoma“ seletusepärimine 8. I 1937 nr. 33730, selle üle, kas kooliõpilastele võib kohaldada TTS IV ptk. norme.

Tööõnnetuste-kindlustusühing „Ühisoma“ kirjaga 8. I 1937. a. palus seletust, kas õppe-meieerides ja tööstuskoolides harjutustöödel töötavad õpilased tuleb lugeda kindlustatuks ning nende suhtes lugeda kohaldatavaks TTS IV ptk. §§ 384—439 normid.

Kindlustusnõukogu üldkoosolek küsimust arutlenud, käsitledes kinnitusnõukogu seadust ja kodukorda, otsustas anda alljärgneva seletuse:

Tööstusliku töö seaduse § 375 põhjal peavad õnnetusjuhtumite vastu olema kindlustatud ainult need isikud, kes palgalepingu põhjal teevad ettevõtte tööd või seisavad ettevõtte teenistuses. Kuna õppeimeierides ja tööstuskoolides harjutustöid toimivad õpilased ei seisa nimetatud õppeasutustega palgalepingu vahekorras (kutseharidusliikkude õppeasutiste seadus § 75 /SK VI kõide/), siis nad ei allu ka viidatud seaduse IV ptk. eeskirjadele.

XIV

Viljandi ühishaigekassa ja Võru-Petseri üldhaigekassa seletusepärimised 29. XII 1936 nr. 970 ja 5 III 1937 nr. 2—11 selle kohta, kes on kohustatud haigekassale tagasi maksma haigekassade poolt töövigastuste puhul TTS § 311 p. 2 lit. a põhjal tasatud abirahad.

Viljandi ühishaigekassa kirjaga 29. XII 1936. a. ja Võru-Petseri üldhaigekassa kirjaga

5. III 1937, pöördusid kindlustusnõukogu poole seletuse pärimisega selle üle, kes on kohustatud haigekassade tagasi maksuma haigekassade poolt töövigastuse puhul TTS § 311 p. 2 lit. a põhjal tasutud abirahad sellaste kassaliikmete eest, kes kuuluvad Riigi- ja omavalitsusteenijate pensiooni seaduse alla ning on selle põhjal vabastatud tööliste kinnitushüste alla kuulumisest.

Kindlustusnõukogu üldkoosolek küsimust arutlenud leidis:

Tol ajal kui anti Tööstusliku töö seadus, ei olnud niisugust olukorda, et omavalitsusteenijad ametikohtadel, millele tasu normeeritakse kuuviisi või pikema ajajärgu alusel, oleks kuulunud riikliku pensioniseaduse alla tööõnnetuse pensiooni saamiseks. TTS § 373 määrab, et maakonna ja linna omavalitsuste päralt olevad ettevõtted kuuluvad selle seaduse õnnetuskindlustust normeeriva IV peatüki määruste alla. Olukord, kus omavalitsuste teenijad, kellele tasu normeeritakse kuuviisi, kuuluvad TTS § 258 alusel haiguskindlustusele, kuid õnnetuskindlustuse pensiooni saamiseks mitte enam TTS IV ptk. määruste alla, tekkis 1924. a. antud Riigi- ja omavalitsusteenijate pensiooni seadusega ja jäi püsima 1936. a. antud pensiooni seadusega. Tingitud eeltoodust on seadustes tühik küsimuse otsustamiseks, kes peab tasuma omavalitsuse kuuteenijatele nendega juhtunud tööõnnetuste puhul abiraha, kui nad on vigastuse tõttu töövõimetud.

Haigekassade ülesandeks on TTS III ptk. mõtte kohaselt raviandmine ja abirahade maksmine kindlustatutele, kui nad on töövõimetud harilikku haiguse tõttu. Tööõnnetuste tõttu tekkinud vigastuste puhul töövõimetuse päevade eest abirahade maksmine ei ole tehtud haigekassadele kohuslikuks. TTS järgi saab haigekassa tööõnnetuse läbi vigastada saanutele maksetud abirahad alati tagasi kas kinnitushingult, kui tööline on õnnetuse puhuks kindlustatud seal (§ 311) või tööandjalt, kui õnnetuse puhul on tööandjal seaduse VII ptk. järgi isiklik vastutus (§ 546).

Kuna haigekassal ei lasu õnnetusjuhtumitest tingitud töövõimetuse puhul abirahade maksmine, siis järelikult haigekassa maksude määramisel (TTS § 321 ja 323) ei arvestata nendeks abirahadeks vajalisi kulusid. Kui oletada, et haigekassa peaks maksuma oma arvel töövõimetuse päevade eest abirahadid tööõnnetuste puhul nendele haiguse puhuks kindlustatuile, kes kuuluvad õnnetuskindlustuse suhtes pensiooni seaduse (RT 1936, 76, 619) alla, siis peaks haigekassa nendele haiguse puhuks kindlustatutele ja nende tööandjatele haigekassa maksu määrama vastavalt suurema. TTS III ptk. ei näe aga ette haigekassale võimalust määrata osale kindlustatuist ja töövõtjait suuremat haigekassa maksu kui teisile.

Sotsiaalpoliitika igalpool tunnustatud üldpõhimõte on, et õnnetuste puhuks kindlustamine sünnib ikka ja alati tööandja kulus.

Pensiooni seadus (RT 1936, 76, 619) kindlustab küll õnnetuse läbi kannatanule pensiooni, kuid ei kindlusta abiraha. Kui omavalitsuse kuupalgaised teenijad ei oleks üldse õn-

netuse puhuks kindlustatud, siis oleks omavalitsus pidanud neile maksuma TTS VII ptk. alusel nii abiraha kui ka pensiooni. Pensiooni maksmise kohustusest on omavalitsused vabastatud pensiooni seaduse põhjal, abiraha maksmise kohustusest omavalitsused aga ühegi seaduse alusel vabastatud ei ole. Kasutades TTS VII ptk. analoogiat, tuleb arvata, et abiraha maksmise kohustus on jäänud endiselt omavalitsuste kanda.

Eeltoodu põhjal ning käsitledes kinnitustõukogu seadust ja kodukorda kindlustusnõukogu üldkoosolek

otsustas:

seletada, et tööõnnetuse läbi kannatanud omavalitsuste ettevõtete teenijatele ametikohtadel, millele tasu normeeritakse kuuviisi või pikema ajajärgu alusel, töövõimetuse päevade eest abiraha maksmine ei ole haigekassade kohuseks; tähendatud abirahade maksmise kohustus lasub omavalitsustel.

XV

Taksid ja aluste (RT 1936, 38, art. 298) täiendamine.

Aruandja teatab, et taksid ja aluste täiendamine on tarviline seetõttu, et komisjoni liikme-arsti asukoht pole mõnikord samas linnas, kus on pensioonikomisjoni asukoht, mistõttu tekib ebaõige olukord, kus arst, juhul, kui läbivaadatav ei ilmu komisjoni, peab sõitma pika maa ja tegema kulusid, selle eest üldse mitte tasu saades.

Taksid ja aluste täiendamise ettepanek saadeti kindlustusnõukogu liikmeile.

Ettepanek võetakse vastu järgneval kujul: Taksid ja alused, mille järgi maksetakse tasu arstidele põllumajanduslike tööde juures õnnetusjuhtumite läbi kannatanute ravimise ja komisjonis läbivaatamise eest (RT 1936, 38, 298) § 8 täiendatakse uue lõikega järgmiselt:

Arstidele, kes ei ole komisjoni asukohas või kes sõidavad läbi vaatama neid õnnetuse läbi kannatanuid, kes tervislikel põhjusil ei ole suutelised ilmuma komisjoni, tasutakse veel sõidukulud laeval I kl. ja raudteel II kl. tariifi järgi; hobusega, autoga või omnibusel sõidu puhul tegelike sõidukulude suuruses, kuid mitte üle 25 senti jooksva kilomeetri eest, ja sõidu puhul kaugusega üle 5 kilomeetri ka päevaraha 5 krooni ja üle 10 kilomeetri 7 krooni päevas.

XVI

Töökaitse ja sotsiaalkindlustuse osakonna ettepanek alla 5 töölisega töötavate väike- tööstuslike ettevõtete TTS IV ptk. määruste alla arvamiseks.

Kindlustusnõukogu üldkoosolek, käsitledes kinnitustõukogu seadust ja kodukorda, TTS IV ptk. § 382 p. 2 põhjal ja kindlustusnõukogu üldkoosolekul 19. juunil 1935. a. päevakorra punkt 8 all vastuvõetud otsuse kohaselt

otsustas:

Töökaitse ja sotsiaalkindlustuse osakonna poolt ettepanud nimekirjas loetletud tööstuslikud käitised

I tööinspektsiooni jaoskonnast	— 58
II „	— 25
III „	— 34
IV „	— 23
VI „	— 31
VIII „	— 11)

arvata TTS IV peatüki (§§ 272—491) alusel tegutsevate kindlustusühingute alla, pannes kindlustusnõukogu otsuse täitmise tööinspektorite peale.

XVII

8. jsk. tööinspektori ringkonna kindlustusameti järelepärimine 4. aprillist 1938. a. käitise üleviimise kohta ühe haigekassa alt teise alla.

8. jsk. tööinspektori ringkonna Kindlustusamet on vastavalt oma otsusele 31. III 1938. a. pöördunud kindlustusnõukogu poole juhtnõorde saamiseks järgnevas:

Kõo vallas, Võhma alevikus asetseb I Eesti soolteetööstuse Võhma käitis. Käitises on 7 töötajat. Käitis kuulub Tallinna ühise haigekassa alla. Valdaja Nosel Golstein, elukoht Tallinnas. Säärane olukord, kus ühe tööinspektori jaoskonnas tegutsev tööstuslik käitis kuulub võõras jaoskonnas tegutseva haigekassa alla, raskendab tööinspektori tegevust järelevalve teostamisel selles käitises sotsiaalkindlustuse alal, sest tööinspektoril puuduvad võrdlusandmed kohal, samuti ei tea ta, kas kõigi töötajate kohta on vajalised andmed antud haigekassale. Tallinna ühine haigekassa oma kirjaga nr. 1—VIII 25. veebruarist 1938. a. teatas, et ta ei ole selle vastu, kui I Eesti soolteetööstuse Võhma käitis arvatakse Viljandi ühishaigekassa alla. Viljandi ühishaigekassa juhatas oma kirjaga nr. 178 12. veebruarist 1938. a. teatas, et ta ei ole selle vastu, kui I Eesti soolteetööstuse Võhma käitise töölised arvatakse Viljandi ühishaigekassa alla. I Eesti soolteetööstuse Võhma käitise töölised kirjaga 15. märtsist 1938. a. teatasid, et nad on rahul praeguse korraga ja ei soovi Viljandi ühishaigekassa alla üleviimist.

Kuna ei kehtivas haiguskindlustuse seaduses ega ka kindlustusnõukogu seletustes ei leidu juhtnõore antud küsimuse lahendamiseks, pöördus Kindlustusameti seletuse saamiseks kindlustusnõukogu üldkoosoleku poole.

Kindlustusnõukogu üldkoosolek küsimust arutlenud, käsitledes kinnitatusnõukogu seadust ja kodukorda, otsustas anda alljärgneva seletuse:

Tööstusliku töö seadus, samuti ka kindlustusnõukogu poolt antud käitiste haigekassade alla arvamise juhtnõõrid (RT 14, 31) sisaldavad, vastupidi Kindlustusameti arvamisele, täpseid eeskirju Kindlustusameti poolt ülestõstetud küsimuse lahendamiseks. Nende eeskirjade järgi otsustavad käitise töölised, missugune haigekassaga käitis liituma peab. Ainult juhtumil, kui käitise töölised ei ole esitanud tööinspektorile 15 päeva jooksul kokkulepet mõne olemasoleva haigekassaga liitumise kohta, otsustab Kindlustusameti, missugune haigekassa alla käitis tuleb arvata.

Kui käesoleval konkreetsel juhul I Eesti soolteetööstuse Võhma käitis oli omal ajal arvatud Tallinna ühise haigekassa alla, ja kuna töölised ei soovi kehtiva korra muutmist,

nagu see nähtub nende avaldusest 15. märtsist 1938, siis puudub seaduslik alus käitise ümberarvamiseks Viljandi ühishaigekassa alla.

Kindlustusameti otsuseid

1. ringkonna Kindlustusameti 29. juuni 1938. a. koosolekult.

A. Meisteri ja teiste kaebus Kindlustusametile Tallinna ühise haigekassa 11/12. juuni s. a. peakoosoleku otsuseile täies ulatuses.

Aruandja kannab ette kaebajate avalduse Kindlustusametile ja ülekuulatud tunnistajate seletused. Avalduses palutakse peakoosoleku otsused täies ulatuses tühistada järgmistel põhjustel:

a) koosolekul on viibinud kõrvaliste isikutena Arnold Mänd ja Leo Neuman, mille tõttu on rikutud haigekassa põhikirja § 66;

b) koosolekul on arutatud kassaliikme V. Melzeri kaebust juhatuse otsuse peale, ilma et küsimust oleks päevakorda võetud, mille tõttu on rikutud haigekassa põhikirja § 64;

c) koosolekul on viibinud ja võtnud sellest osa volinik Alfred Maasing, kes on karistatud õiguste võtmisega, missugune asjaolu on vastolus TTS § 359-ga ja

d) juhatuse liikmete valimise juures on häälte lugemisel väärnähtusena kandidaatidele A. Villemsoole ja J. Karask'ile antud hääli loetud neli korda, igakord eri tulemusega, kord ühe, kord teise kandidaadi kasuks; samuti pole korralikult märgitud üles antud hääli.

Kaebaja A. Meister jääb oma kaebuse juure. A. Mänd viibis kihutustööd tehes koosoleku ruumis, kus A. Meister temaga on kõnelnud voliniku Kruustee juuresolekul. Tema juuresolekul on A. Mänd'ile pakutud ka hääletamissedelit, mille vastuvõtmisest viimane on keeldunud, kuna ta ei ole volinik ja tal ei ole selle tõttu õigust kaasa hääletada. Kuni selle momendini ei olnud A. Meister sellest teadlik, et A. Mänd ei ole volinik, mille tõttu ta ei saanud ka kõrvalise isiku viibimisest koosolekul koosoleku juhatajale teatada. Asjaolu selgus kaebajale koosoleku lõpul ja siis oli hilja sellest teatada koosoleku juhatajale. Valimisel oli häälte lugemise juures juhtum, kus lugemise algul ühe sedeli läbivaatamise järele oli ühele isikule märgitud kaks häält, missugune viga kõrvaldati. A. Meister kinnitab, et vahe häälte lugemisel tekkis Karask'ile ja Villemsoole antud häälte arvus.

Kaebaja A. Treiman ühineb A. Meisteri seletustega.

Kindlustusameti liikme H. Soitsi ettepanekul Kindlustusameti liige J. Karask loobub asja otsustamisest ja teeb oma poolt ettepaneku, et sellest loobuks ka H. Soits, missugune ettepanek aga jäetakse tagajärjeta.

Haigekassa juhatuse esindaja A. Pirson juhib tähelepanu maskustele, mis on seoses nii suurearvulise üldkoosolekust osavõtjate kontrollimises. Seni ei ole haigekassa praktikas üksikute kassaliikmete palveid ja kaebusi eripunktidena päevakorda võetud. Mis puutub valimistesse, siis ei ole leidnud tõestamist hääletamise tulemuste võltsimised ja moonutamised, ja see ei näi ka olevat võimalik

20-liikmelise valimiskomisjoni juures. Palub kaebuse jätta tagajärjeta.

Kindlustusameti liige F. Jaanivald leiab, et kaebuses toodud põhjused on otsitud ja kerged, mille tõttu kaebus tuleks jätta tagajärjeta.

Kindlustusameti liige J. Karask leiab, et koosolekul on vormilistest küljest aset leidnud väärnähtused, mille tõttu peakoosoleku otsused tuleks tühistada.

Aruandja paneb ette kaebus jätta tagajärjeta järgmistel kaalutlustel:

a) On leidnud tõestamist asjaolu, et koosoleku ruumis on viibinud kaks kõrvalist isikut, mis on vastolus TTS § 342 ja haigekassa põhikirja § 66-ga. Kuid on jäänud tõestamata, et tähendatud isikud oleksid küsimuste otsustamisel kaasa hääletanud, vastupidi, kaebaja A. Meister tõendab, et A. Mänd on loobunud vastu võtmast talle pakutud hääletussedelit. Kuigi äärmiselt oletada, et nimeetatud isikud kaasa hääletasid, siis kaks hääli ometi ei oleks suutnud kujunenud otsuseid ega valimistulemusi muuta, mille tõttu puudub vajadus peakoosoleku otsuseid tühistada. Analoogilisele seisukohale on asunud ka Kindlustusnõukogu 1. osakond oma otsustes 3. sept. 1934. a. (toim. nr. T 3—27) ja 8. jaan. 1937. a. A/s. A. M. Lutheri käitise volinike valimise asjus.

b) Kassaliikmete palved ja kaebused on haigekassa peakoosolekuil seni leidnud käsitlemist ühise päevakorra punkti all, üksikuid palveid ja kaebusi eriliselt loetlemata. Kujunenud kord ei ole vastolus põhikirja § 64-ga, mille mõtte järgi päevakorras eri mainimist nõuavad olulised küsimused, nii kui need on peakoosoleku võimupiiridena loetletud põhikirja § 50-s. Teisele esikohale asudes oleks küsimuste otsustamine tehniliselt peaaegu teostamata. Tallinna ühise haigekassa tegevuse laiaulatuslikkuse juures, näit. kärbitud abirahade kinnitamine küsimuses, milles ühe pvk. punkti all otsustatakse 200 kassaliikme asjad.

c) Alfred Peetri p. Maasing oli karistatud õiguste võtmisega, kuid Amnestiseadusega (RT 1938, 46, 426) vabastatud kõigist õiguste kitsendustest ja kaotustest, mille tõttu ta oli õigustatud volinikuna koosolekust osa võtma.

d) Mitmekordset hääletugemist valimistulemuste selgitamisel ei saa üldse pidada väärnähtuseks, vaid toiminguks, mida valimiskomisjon, kui üldkoosoleku usaldusega varustatud orgaan, on sunnitud asjaolude tõttu ette võtma, et kindlalt selgitada valimiste tõelisi tulemusi. Nende tulemuste võltsimisi ja moonutamisi ega muid kõrvalkaldumisi põhikirjas ettenähtud valimiskorrast kaebajad tõendanud ei ole, mille tõttu puudub alus peakoosolekul toimunud valimiste tühistamiseks.

Kindlustusamet asja arutanud ja aruandja arvamise kuulanud ühel häälel

otsustas:

A. Meisteri, A. Treimani ja A. Schönbergi kaebused Tallinna ühise haigekassa volinike 11. juuni s. a. korralise peakoosoleku otsuste peale jätta tagajärjeta aruandja poolt toodud motiividel.

Ühtlasi haigekassa juhatusele kirjutada ette teostada peakoosolekute korraldamisel säärast kontrolli, mis ei võimaldaks kõrvalistel isikutel pääseda koosoleku ruumi.

Balti Puuvillavabriku haigekassa liikme Filaret Prussakovi kaebus Kindlustusametile Balti Puuvillavabriku haigekassa juhatuse otsusele 7. 04. 1938. a. haigusabiraha kinnipidamise asjas.

Aruandja kannab ette kaebuse ja haigekassa juhatuse poolt asja juure esitatud dokumendid.

Kaebuses palutakse tühistada haigekassa peakoosoleku otsus 28. apr. s. a. ja vastavad juhatuse otsused ning teha haigekassa juhatusele korraldus kaebajale haigusabiraha väljamaksmiseks kogu aja eest teenitud summa, Kr. 682.96, alusel.

Haigekassa juhatuse otsusega 7. apr. s. a. ja peakoosoleku otsusega 28. apr. s. a. on keeldunud kaebajale maksmast haigusabiraha aja eest 4. jaan. kuni 28. veebr. s. a. Kr. 213.90 suuruses põhjusel, et kaebaja on tööandjalt selle aja eest palga täieliselt kätte saanud.

Balti Puuvilla Ketramise ja Kudumise Vabriku A/s-i kirjast 29. märtsist s. a. nähtub, et F. Prussakov on vallandatud käitise teenistusest 31. det. 1937. a. ja temale on maksetud ette kahe kuu palk Kr. 290.— suuruses.

Asja otsustamiseks tuleb lahendada küsimus: kas töövõtjate Tööliste töölepingu seaduse (RT 1936, 83, 663) § 13 BE § 4186 ning tavaõiguse järgi etteütle mata vallandamise puhul ettemaksetav palk tuleb lugeda palgaks Kindlustusnõukogu 1. osakonna 30. juuli 1927. a. otsuse mõttes, mis annab võimaluse haigekassale keelduda haigusabiraha maksmisest? Küsimusele tuleb vastata eitavalt. Kindlustusnõukogu on eelnimetatud otsuses käsitlenud juhtumit, kus töövõtja saab tööandjalt palka edasi haiguse ajal töölepingu kestusel. Käesoleval juhtumil on aga tegemist sootuks erineva olukorraga, nimelt töölepingu etteütle mata lõpetamisega ja sel juhul palga ettemaksmisega. Kuigi Tööliste töölepingu seaduse § 13-s ka viimasel juhul räägitakse palgast, siis sisuliselt ja seaduse mõtte kohaselt moodustab see „palk“ kahjutasu töölepingu etteütle mata lõpetamise puhul, mille ülesandeks on kergendada töövõtja majanduslikku olukorda uue töökoha leidmiseni. Olukorra erinevuse tõttu on Kindlustusnõukogu 30. juuli 1927. a. seisukoha rakendamine viimasel juhul ekslik, kuna selle tõttu võetakse töövõtjalt Tööliste töölepingu seadusega ja BES-ga antud soodustused. Kuna ei ole tegemist palgaga, vaid kahjutasuga, siis ei kuulu ka etteütle mata vallandamise puhul ettemaksetav summa haigekassas deklareerimisele. (VKN ots. 23. nov. 1915. a.) Selles osas tuleb kaebus rahuldada.

Mis puutub kaebaja nõudmisse, et abiraha arutamisel tuleb kaasa arvestada temale käitise poolt 1937. a. detsembris maksetud gratifikatsioon Kr. 145.— suuruses, siis selles osas tuleb kaebus jätta tagajärjeta, kuna kaebaja pole millegagi tõestanud, et tal oleks selle summa peale nõudeõigus lepingu kokkuleppe

või lubaduse põhjal (KN otsus 13. jaan. 1928. a.)

Asja arutanud ja aruandja arvamise kuulunud Kindlustusamet

otsustas:

Balti Puuvillavabriku haigekassa peakoosoleku otsus 28. apr. s. a. F. Prussakovi asjas tühistada ja haigekassa juhatusele ette kirjutada Filaret Prussakovile välja maksa haigusabiraha aja eest 4. jaan. kuni 28. veebr. 1938. a. Kr. 213.90 suuruses. Muus osas F. Prussakovi kaebus jätta tagajärjeta.

Tallinna ühise haigekassa volin. korralise peakoosoleku protokoll 11. juunist 1938. a. ja 1937. a. aruanne.

Aruandja kannab ette peakoosoleku protokoll 1. jaan. 1937. a. tegevuse aruande, pannes ette need võtta teadmiseks. Tegevuskapitali aruandes (tab. 3) juhtida haigekassa juhatuse tähelepanu ülekulutusele kassaliikmete toetusrahade arvel (Kr. 386.929.59) võrreldes eelarvega (Kr. 365.375.—).

Asja kuulunud Kindlustusamet otsustas:

Tallinna ühise haigekassa 11. juunil s. a. korralise peakoosoleku protokoll ja 1937. a. tegevuse aruanne võtta teadmiseks, juhtides haigekassa juhatuse tähelepanu ülekulutusele kassaliikmete toetusrahade arvel eelarvega võrreldes.

Eriteatelehed saata vahetult Riigi Statistika Keskbüroole.

Tallinna linna ettevõtete haigekassa volinike üldkoosoleku protokoll 27. maist 1938. a. ja 1937. a. aruanne.

Aruandja kannab ette üldkoosoleku protokoll 1. jaan. 1937. a. tegevuse aruande, pannes ette need võtta teadmiseks, välja arvatud üldkoosoleku otsus surnud kassateenija L. Mändvere kasutamata jäänud puhkeaja arvel tema ühe kuu palga väljamaksmiseks tema isiklike erakohustuste katteks, missugune otsus tuleb tühistada, kuna L. Mändverel haigekassalt saadaolevad summad peavad minema tema pärandustombu valdusse kreditoride rahuldamiseks. Kassateenija eravõlgade tasumise võimalust haigekassa poolt ei näe ette ka haigekassa põhikiri.

Asja kuulunud Kindlustusamet

otsustas:

Tallinna linna ettevõtete haigekassa volinike 27. mai s. a. üldkoosoleku protokoll ja 1937. a. tegevuse aruanne võtta teadmiseks, välja arvatud üldkoosoleku otsus kassateenija L. Mändvere eravõlgade katmise kohta, missugune tühistada aruandja poolt esitatud motiivid.

Eriteatelehed saata vahetult Riigi Statistika Keskbüroole.

Balti Puuvillavabriku haigekassa volinike korralise peakoosoleku protokoll 28. apr. 1938. a. ja 1937. a. aruanne.

Aruandja kannab ette haigekassa volinike peakoosoleku protokoll 1. jaan. 1937. a. tegevuse aruande, pannes ette need võtta teadmiseks, välja arvatud üldkoosoleku otsus surnud kassateenija L. Mändvere kasutamata jäänud puhkeaja arvel tema ühe kuu palga väljamaksmiseks tema isiklike erakohustuste katteks, missugune otsus tuleb tühistada, kuna L. Mändverel haigekassalt saadaolevad summad peavad minema tema pärandustombu valdusse kreditoride rahuldamiseks. Kassateenija eravõlgade tasumise võimalust haigekassa poolt ei näe ette ka haigekassa põhikiri.

nr. 1. ja 1937. a. tegevuse aruande ning paneb ette:

a) peakoosoleku otsuse kohta V. Lomtjevi haigusabiraha mittemaksmise asjas seisukohavõtmine lükata edasi kuni V. Lomtjevi kaebuse otsustamiseni,

b) peakoosoleku otsus F. Prussakovi haigusabiraha asjas lugeda tühistatuks Kindlustusameti otsusega tänasest kuupäevast pvk. pkt. 5 all ja

c) muus osas võtta peakoosoleku protokoll teadmiseks. 1937. a. tegevuse aruanne võtta teadmiseks.

Asja kuulunud Kindlustusamet

otsustas:

Balti Puuvillavabriku haigekassa volinike 28. apr. s. a. korralise peakoosoleku otsus a) V. Lomtjevi asjas (pvk. pkt. IV, lit. 2) jätta lahiseks kuni V. Lomtjevi vastava kaebuse otsustamiseni Kindlustusametis ja b) F. Prussakovi asjas (pvk. pkt. IV, lit. 4) lugeda tühistatuks Kindlustusameti otsusega tänasest kuupäevast pvk. pkt. 5 all; muus osas peakoosoleku protokoll 1. jaan. 1938. a. lisaeelarvega nr. 1 võtta teadmiseks.

Samuti võtta teadmiseks haigekassa 1937. a. tegevuse aruanne.

Haigekassade tegevusest

TALLINNA ÜHINE HAIGEKASSA.

Tallinna Ühine Haigekassa algas oma tegevust 1. jaan. 1918. a. Tallinna Ühise Haigekassaga liitusid „Dvigateli“, Richard Mayeri, Rotermanni ja Peetri tehaste vabriku haigekassad ning ühishaigekassadest „Metall“, „Sojusnaja“ ja „Tipografskaja“, hiljem ka teised Tallinna haigekassad, väljaarvatud Balti puuvillavabriku ning Rosen ja Ko. haigekassad. Seega on see haigekassa tegutsenud juba 20 aastat.

Tallinna Ühisel Haigekassal oli liikmeid 31. dets. 1937. a. 30363, kel oli haigekassas registreeritud perekonnaliikmeid 16965.

Aasta lõpul oli volinikke 396 meest ja 48 naist. Juhatuses on 11 liiget, revisjonikomisjonis 5. Ümbervalimistel valiti 444-st volinikust tagasi vaid 164, juhatuse liikmeist 5 ja revisjonikomisjoni liikmeist 4. Teised kõik valiti uutena, mis näitab, et juhtivate organite koosseis üle poole muutub.

Kassa keskasutuse teenistuses on 37 isikut, palgaga kuni 50 kr. kuus — 11, 51—75 kr. — 11, 76—100 kr. — 9, 101—125 kr. — 3, 126—150 kr. — 1, 151—175 kr. — 1 ja 176—200 kr. — 1.

Kassa tervishoiupersonaali kuulus 44 arsti, palgaga 76—100 kr. — 5, 101—200 kr. — 20, 201—250 kr. — 10, 251—275 kr. — 1, 276—300 kr. — 2, üle 301 kr. 6; velskereid oli 11 — palgaga 76—125 kr., halastajaõdesid — 18, palgaga 51—100 kr., ja 1 palgaga 101—125 kr.; hambaarste oli 13, palgaga 76—300 kr.; masseerijaid 12, palgaga 76—100 kr.; rohuteadlasi 58, palgaga 50 kr. — 150 kr. 55, üle 150 kr. — 3; muud personaali 41, Kassa asutustes teenis pealeselle 60 isikut, kes said palka kuni 100 kr. kuus.

Haiguse teatamise ja arstimise korra määruste rikkumise eest trahviti kassaliikmeid — abirahast osaliselt ilmajätmisega 565 meest kr. 2113.60, ja 306 naist 555 kr. 81 s., abirahata jäeti 6 meest 94 kr. 92 sendiga.

Abiraha makseti kodus ja ambulatoorsel ravimisel $\frac{3}{8}$, haiglas, sanatooriumis ja puhkekodus $\frac{3}{8}$, kuurordis $\frac{1}{2}$ — kolmandast töölt vabastamise päevast alates, sünnituse puhul — kodus $\frac{3}{8}$ ja haiglas $\frac{1}{2}$ päevapalga suuruses 1. päevast alates. Surma puhul makseti 25 päeva palk.

Sünnituse korral makseti perekonnaliikmeile abiraha 15 kr., kaksikute puhul 22 kr. 50 s., surma puhul 40 kr. ja alla 9-kuisele — 20 kr.

Pühade ja pühapäevade eest kassaliikmed abiraha ei saanud.

Perekonnaliikmeile korraldati ravi — juuremaksuga, kuna visiitid arsti juure olid maksuta.

Raviasutustes viibis 4553 liiget 83—882 päeva ja 1471 perekonnaliiget 21.058 päeva.

Analüüse tehti 40.085.

Eirravi kasutasid: valgustusravi 878 isikut — 11.577 seanssi, diatermiat 2102 is. — 23.631 s., elektriravi 933 is. — 11.774 s., röntgeniravi 602 is. — 2161 s., masseerimist 2215 is. — 25.824 s., tsütoskoopiat 33 isikut, operatsioone oli 2880, muud eirravi 183 juhul.

Visiitide arv: arsti juures 9223 kassaliiget ja 697 perekonnaliiget, haige juures kodus 9060 kassaliiget ja 5207 perekonnaliiget, visiite ambulatooriumis 327.236 kassaliiget ja 58.295 perekonnaliiget.

Retseptide arv oli: kassal. 195.932 ja perek.-l. 52.140.

Väljatõmmatud hammaste arv kl. 6395 ja pl. 1867, plommitud hammaste arv 16.908 ja 5789.

Volikogu koosolekuid peeti 3, juhatuse koosolekuid 101; algatati 134 kohtuprotsessi, revideeriti ettevõtteid 470 korral, esineti ettepanekuga ettevõtete omanike vastutusele võtmiseks 277 korral ja sundkorras maksude sissenõudmisega 1848 korral.

Revisjonikomisjon pidas aasta jooksul 109 koosolekut.

1937. a. lõpul oli lepinguid 14 maakonna- arstiga, 4 hambaarstiga, 12 ämmaemandaga, 8 haiglaga, 4 sanatooriumiga, 2 kolooniaga, 20 apteegiga ja 5 korseti- ja bandaažitööstusega.

Haigekassa pidas ülal: 14 ambulatooriumi ja esimese abi punkti, 1 apteegi, 1 haigla, 1 hammasteravikabineti, 1 elektrikabineti, 1 masseerimiskabineti, 1 röntgenikabineti ja 1 keemilis-bakterioloogilise laboratooriumi.

Apteek andis puhaskasu 44.945 kr. 78 s., ta aktivas oli 31. XII 37 164.854 kr. Arvete läbikäik apteegil oli 1937. a. — deebet 530.552 kr.; kredit 533.363 kr.

Liikmemaksu sai haigekassa 1937. a. 485.564 kr., niisama palju juuremaksu. Üldse oli tulusid 1134.212 kr. 11 s., millele lisaks võeti tagavarakapitalist 44.222 kr. 90 s.

Kassaliikmeile abirahadeks makseti 386.929 kr., perekonnaliikmeile kulutati

200.203 kr., valitsemiskuludeks 64.100 kr., varade soetamiseks 40.000 kr., amortisatsiooniks 2.163 kr., üle kanti erifondide arvele 75.011 kr., kustutati võlgu 3.849 kr.; kanti puudujäägi katteks kassaliikmete ravikapitali arvele 307.362 kr., tagavarakapitali arvele 80.859 kr.

Kassaliikmete ravikapitali tulusid oli 586.300 kr., sellest kindlustusmaksu 485.564 kr. Kulusid 893.662 kr.

Tagavarakapitali oli aasta lõpul 103.63 kr. Kinnisvara 352.423 kr.

Aasta lõpul oli kassas 16.503 kr. ja pangas 82.885 kr.

Haigla andis puhaskasu 14.279 kr.

Kassaliikmete keskmine päevapalk oli 1937. a. Kr. 2.65.

Haigekassal on käsil uue hoone ehitamine, kuhu tulevad asjaajamisruumid, ambulantsid ja apteek, kuna senine hoone jääks täielikult haiglaks. Uue hoone ehitustööd on a.-s. „Betooni“ käes 516.900 kr. eest, kuna keskkütte, vesivarustuse, kanalisatsiooni ja gaasisseade tööd on a.-s. A. Tõnissoni käes 78.000 kr. eest.

Narva üldhaigekassa volinike peakoosolekul 22. mail esines esimees A. Mägi haigekassa tegevuse ülevaatega, millest selgus, et Kiviõli ambulatooriumi arstlikku personaali on suurendatud ühe arsti võrra, alates 3. jaan. Kohtla ambulatooriumi ruumid on Viru maak. arsti poolt tunnustatud tervishoiuunõudele vastavaiks. Ka Türsamäe ambulatooriumi arstlikku personaali suurendati ühe arsti võrra.

1. jaan. kuni 1. maini 1938. a. oli tegevuskapitali aruandeline ülejääk 211 kr. 21 s., kassaliikmete ravikorraldusele oli ülekulu 10.779 kr., tagavarakapital oli suurenenud 2408 kr. võrra, apteegi arvatav puhaskasu oli 811 kr.

Revisjonikomisjoni valiti Karl Kallas, Karl Mägi, Arnd Kluge, Rudolf Lutus ja Leonh. Lasimer.

Juhatuses liige H. Lill selgitas kinnisvara omandamise küsimust. Otsustati omandada haigekassa asutuste paigutamiseks kinnisvara.

Peakooosolek avaldas soovi, et haigekassa põhikirja muudetakse nii, et revisjonikomisjon valitaks kaheks aastaks ja et liikmeil oleksid ka asemikud.

Teiseks sooviti, et Türsamäele palgataks alaline hambaarst.

Paide ühishaigekassa juhatuse valiti viimase peakooosolekul H. Luik, P. Arme, A. Varek, K. Tõnisoo ja A. Põldmaa; revisjonikomisjoni J. Biiber, O. Seppel ja A. Holstein. Otsustati asutada Paide haigekassa hambaarstikabinetti.

Kuressaare ühishaigekassa juhatuse valiti volinike peakooosolekul K. Pöder (esimees), A. Velvelt (sekretär), J. Meigas (abiesimees), V. Niit (laekur) ja A. Koppel (varahoidja); revisjonikomisjoni V. Lääts, A. Kaupola ja J. Kopp.

Kreenholmi haigekassa volinike peakoosolek 1938. a.



1. Alumine rida vasakult paremale: Mihkel Mägi, Olga Taidre, Liisa Volkov, Emilie Subka, Joosep Jakobson (asjaajaja), August Anijago (juhatuse abiesimees ja tööliste nõukogu liige), Ilmar Rebane (Töölistekoja peasekretär), Leopold Johanson (Eesti Haigekassade Liidu sekretär, „Töö ja Tervise“ toimetaja), Konstan. Jõgiste (juhatuse esimees), Elisabet Andra (juhatuse liige), Valentin Schnakenburg (juhatuse liige), Maria Poljakov, Albert (Kudeberg) Kurvet (juhatuse liige), Ida Vanatalo, Albert Kattago.

2. rida: Rihard Laide, Anton Raimets, Osvald Rant (tööliste nõukogu liige), Pavel Iljin, Ivan Iljin, Anna Vinkel (tööliste nõukogu liige), Arnold Serman (revisjonikom. abiesimees), Voldemar Poimo, Johannes Matso, Voldemar Sarap, Gert Frederking (revisjonikom. esimees), Voldemar Jääger (rev.-kom. liige ja tööliste nõukogu liige).

3. rida: Aleksander Kusnetsov, Robert Vander, Mart Reimann, Aleksander Paaavo, Loviisa Klassen, Elvine Loodus, August Põlts (kinnitusameti liige), Olga Seppo, August Preiberg (tööliste nõukogu liige), Juhan Põlts, Voldemar Kodis, Villem Sammel, August Rohuli, Hugo Saar, Pavel Anisimov, Johannes Olgo.

4. rida: Albert Põrvet, Eduard Treiberg, Eduard Reismann, Katarina Rimmel, Vilhelmine Reinol, Herman Ospek, Ida Tasane, Rihard Miller, Maria Mangel, Aleksander Mangel, Gustav Vaht, Karl Välja, Aleksander Trellmann, Eduard Kattago.

Sotsiaalkindlustus

Sotsiaalset iseloomu kandvaid küsimusi käsitledes üteldakse Kaubandus-tööstuskoja 1937. a. tegevuse ülevaates, et haiguskindlustuse eelnõu on kojas arutatud varemil ja möödunud aastal. Koda jäi juba varem kindlaksmääratud põhimõttele truuks ja tegi vastavalt terve rea väga olulisi parandus- ja muudatusettepanekuid, mis kõik taotlevad tööandjate kui ka abisaajate õiglast huvide kaitset, näidates eriti neile eelnõus esinevaile puudusile, mis tööandjaskonda põhjendamatult raskustesse viivad.

Koda taotles muuseas ka seda, et need asutused ja ettevõtted, kes juba omal algatusel on korraldanud haiguskindlustuse vähimalt selles ulatuses, milles nägisi seda ette eelnõu, peaks seaduse alt välja viidama, samuti asuti seisukohale, et suuremate ettevõtete juures lubataks luua erihaigekassasid, kuna kogemuste kohaselt need tihti oma töö-

liskonna eest paremini hoolitsevad kui suudavad seda teha rajoonide haigekassad. Ka kassade juhtimise kohta eelnõus esinenud puudusi püüdis koda, nagu ülevaates üteldakse, oma ettepanekutega korraldada.

Nagu me juba varem oleme kirjutanud, on Kaubandus-tööstuskoja seisukohad reaktioonilised ja töölistele vastuvõtmatud.

Tööstusettevõtete tööliste ja teenijate laste abiraha seaduse eelnõu või n.-n. kompensatsioonikassade suhtes on Kaubandus-tööstuskoda asunud seisukohale, et sellaste kassade loomine võib otstarbekalt teostuda ainult ettevõtjaskonna enda korraldusel analoogiliselt Eesti Tööliste Kinnitustühisusele.

E. Haigekassade Liit asub seisukohal, et kompensatsioonikassad lasteabirahade maksimiseks võiksid olla haigekassade juures.

Haiguskindluste seaduse eelnõu esitatakse Riigikogule, kes astub kokku oktoobrikuus, nagu ütles seda sotsiaalminister O. Kasik Tall. Üh. Haigekassa hoone nurgakivi panemisel. Eelnõu kohaselt suureneb kindlusta-

tute hulk tunduvalt. Kontrolli mõttes võimaldatakse haigekassa juhtimisest osa võtta ka tööandjate esindajail.

Põlevikivaevanduste rajooni oma haigekassa asutamise asjus käis „Kiviõli“ tööliste delegatsioon sotsiaalministri jutul. — Küsimus otsustatakse koos haigekassade ümberkorraldamisega.

Sotsiaalkindlustuskohtuid Poolas tahetakse asutada. Neile kohtuile alluvad vaid sotsiaalkindlustuse asjad.

Haiguse vastu kindlustatuid Šveitsis oli 1935. a. iga 100 elaniku kohta 48. Kindlustus on vabatahtlik.

Vanaduse ja invaliidsuse vastu kindlustamine Argentinas on teostamisel.

Vanaduskindlustuse seadus Kolumbias on parlamendi poolt vastu võetud.

Sotsiaalkindlustus Peruus on kehtimas 1. märtsist 1937. a. alates. Kindlustatuid oli algul 36.000, nende arv tõusis aasta lõpuks 174.132-ni.

Kindlustusmaksudest võtab osa ka riik ja omavalitsus, suurem osa tuleb tööandjailt, ka alkoholi ja tubakalt võetakse sotsiaalkindlustuse heaks maksu.

Pealinna asutab keskkindlustuskorraldus keskhaigla 560 voodiga.

Mäetöölised Jugoslaavias on kindlustatud õnnetuste, haiguste, vanaduse ja invaliidsuse vastu, ühtlasi on teostatud ka leskede ja vaestelaste kindlustamine.

Saksamaa sotsiaalkindlustuse kassasid juhivad nüüd tööandjad ja valitsuse ametnikud, kassaosaliste osa on minimaalne. Fašistliku režiimi maksmahakkamisel kaotati haigekassade ambulantsid ja polikliinikud, arstiabi piirati. Haigestumiste arv aga kasvab, 1935. a. 18 protsenti võrreldes 1934. aastaga, 1936. a. 1937. a. veelgi enam. Ka õnnetusjuhtumite arv suureneb: 1932. a. oli 827.000 ja 1936. a. 1,5 miljonit õnnetusjuhtumit.

Kindlustate keskel suurenes 1934. a. suremus 6,2 protsenti võrreldes 1933. a.-ga, 1935. a. — veel 16,3 protsenti võrreldes eelmise aastaga.

Sotsiaalkindlustuse summasid Saksamaal on vähendatud, et saada sõja ettevalmistuseks lisa. Saksamaal kulutati relvastusele 1932/33. a. 1 miljard marka (15% riigi tuludest), 1933/34. a. — 3 miljardit marka (31% riigi tuludest), 1934/35. a. — 5,5 miljardit marka (45%), 1935/36. a. — 10 miljardit marka (60%), 1936/37. a. — 12,6 miljardit marka (67% riigi eelarve tuludest).

Nelja viimase aasta kestes on võetud relvastuseks sotsiaalse kindlustuse kassadest 5 miljardit marka.

Tööpuuduse vastu kindlustamise fondist võeti sõjavastusteks 2,8 miljardit marka. 1936. a. kogutud 1,5 miljardit kulutati abistamiseks vaid 41,5%, kuna muu osa läks relvastumise kuludeks.

1937. a. lõpul oli Saksamaal 1.183.000 töötut. Arvatakse, et peale selle on töötä veel 1.320.000 inimest.

Relvastusele on ohverdatud ka teistest sotsiaalkindlustuse summadest.

Itaalia sotsiaalkindlustuse fondidest on 1922.—1936. a. kulutatud relvastumisele 7 miljardit liiri. Sõda Abessiinia läks maksma 29 miljardit liiri. Viimase 2 aasta jooksul on töötasu Itaalias vähenenud 16%, kvalifitseeritud töölistel isegi 44%. Samal ajal on toiduainete hinnad tõusnud 30%.

Tööpuuduse fondist sai 1922. a. toetust 72% töötuid, 1937. a. — 12%. Toetus on 3,75 liiri kuus — 1 kg leiva hind.

Üldist sunduslikku haiguste vastu kindlustamist Itaalias ei ole, küll aga on tiisikuse vastu kindlustamine. Tiisikus on Itaalia tööliste keskel väga levinud. Tiisikust ravitakse erihaiglas, mida ei ole tarvilisel määral.

Rahvusvahelisi töökonverentse eeloleval aastal on oodata neli, neist üks iga-aastane, teine Ameerika riikidele, pealeselle erikonverentseid transpordala ja kivisöökaevanduste tööaja küsimuste arutamiseks.

Ettevõtte haigekassa asutamine on siis võimalik, kui selles ettevõttes tööliste arv ei ole vähem kui viissada ja kui selle ettevõtte töölistel ei kuulu mõne ühishaigekassa alla. Uue eelnõu järgi luuakse edaspidi ringkonna kindlustuskassad, kus teostatakse mitte ainult haiguste vastu kindlustamisi, vaid ka teistel aladel sotsiaalkindlustamisi. Ei ole arvata, et enne uut haiguskindlustuse seaduse kehtimapanekut hakatakse ühishaigekassast suuremaid käitisi eraldama ja neile oma haigekassasid looma.

Etteütle mata vallandamise puhul ettemaksetav summa ei ole mitte palk, vaid kahju, mis ei kuulu haigekassas deklareerimisele, seletas 1. isk. Kindlustusamet ja kirjutas Balti Puuvillavabriku haigekassale ette F. Prussakovile välja maksa haigusabiraha aja eest 4. jaan. kuni 28. veebr. 1938. a. kr. 213,90 suuruses, kuigi see aeg oli pärast töölt vallandamist ja F. Prussakovile on maksetud ette tasu kahe kuu palga, kr. 290.—, suuruses.

97 väikekäitist arvati viimasel Kindlustusameti koosolekul Tallinna ühishaigekassa alla.

Tšehhoslovakkia haigekassade olukord paraneb. Tšehhoslovakkia haigekassade olukord on tööpuuduse vähenemise tõttu tunduvalt paranenud. Hoogsast majanduslikust konjunktuurist hoolimata oli tööpuudus Tšehhoslovakkias võrdlemisi suur. 1933. a. oli seal 726.000 töötut, 1934. a. 624.000, 1935. a. 666.000 ja 1936. a. 637.000. Mõeldunud aastal sündis järsk töötute arvu tagasimine. Töötute arv langes 1937. a. jooksul 385.000 isiku võrra. Käesoleva aasta mais jatkus töötute arvu langus tervelt 75.000 isiku võrra või enam kui 1/5. Mai lõpul oli kõigest 285.000 töötut.

Tööliste haigekassadel, mis seisavad tsentraliseeritud sotsiaalkindlustuse kontrolli all, oli mais 2.403.000 liiget, mis on suurem 110.000 liikme võrra eelmise kuu arvust.

Teenijate haigekassa liikmete arv tõusis 1362 isiku võrra. Kokku oli teenijate haigekassadel 197.000 liiget.

Eeltoodud arvud näitavad kujukalt, kuidas tööpuudus käib majandusliku elu muutustega käsikäes.

Töökaise

Tööpäev Eestis pikeneb. Eesti Statistika andmeil oli tööstuses keskmine tööpäeva pikkus:

	Suur- tööstuses	Kesk- tööstuses
1937 II poolaastal	8,05	7,91
I " "	8,00	7,90
1936 II " "	8,01	7,91
I " "	7,97	7,87
1935 II " "	7,97	7,88
I " "	7,96	7,85
1934 III " "	7,90	7,89
I " "	7,91	7,90
1933 II " "	7,88	7,84
I " "	7,87	7,86

1937. a. II poolal esinesid suurtööstuses meestetöö alal suhteliselt pikema tööpäevaga keemia-, metalli- ja puutööstus, toidu-, jookide ja maitseainete tööstus ning elektrijaamad ja gaasivabrikud.

Kõigil neil aladel ulatus tööpäeva pikkus tunduvalt üle 8 tunni päevas. II poolaastal tehti kõige enam ületunnitööd ehitustööstuses.

Peamiste aladena, kus töötatakse ka puhkepäevadel, esinevad keemia- ja paberitööstus ning linnade elektri-, gaasi- ja vesivarustus-ettevõtted.

Põllutöölise seadus jäi Riigivolikogus pooleli. Valitsuse eelnõule tehti rahvasaadikute poolt täiendusi, mille järgi lubatakse tööle lapsi ka alla 12. eluaastat, mida ei saa pidada lubatavaks. Ka venib lastetöö tehtud parandustepeanekete järgi pikaks — 11 tunnini, mis tervishoidlikult on täiesti võimatu. Algati ka tööraamatu küsimus. Eelnõu arutamist jätkatakse sügisel, kui Riigivolikogu kokku tuleb.

Meistrite õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seaduse muutmise eelnõu arutamine jäi Riigivolikogus pooleli, seda jätkatakse sügisel.

40-tunnise töönädala seadust Prantsusmaal on muudetud, et anda sellele seadusele painduv kuju. On tööharusid, kus 40-tunnise töönädala täpne elluviimine osutus raskeks. Nii suhkru-, naha-, piirituse-, osalt ka ehitustööstuses on tööaegajal, teatud kuudel, suurem tööpinge, siin valjult 40-tunnise töönädala teostamine osutus tootluse seisukohalt raskeks: seadus jäi teostamata. Ka relvastustööstuses ei suudetud 40-tunnist töönädalat ellu viia, samuti neil tööaladel, kus töötatakse vaheaegadega. Diktatuuririikides töötatakse relvastustööstuses nädalas 50–60 tundi. Nüüd on ka Prantsuse tööaja seaduses tehtud parandusi, mille vastu ka tööliste poolt ei vaieldud.

40-tunnise töönädala põhimõtte asemele on võetud 2000 aastatöötunni põhimõte, mille järgi 50 nädalat töötatakse 40 tundi. Tööinspektorile teatades võib teha tasa need töötunnid, mis on kaotsi läinud. Ka võib tööminister lubada lisatunde tööstusile, kus see osutub tarvilikeks.

Tööstuslike käitiste tööõnnetuste vältimise ja töötervishoiu määruks hakkas maksma 1. juunil. Juba eelnõu suhtes asus Kaubandus-tööstuskoda seisukohale, et uusi nõudeid võib kohaldada aegamööda ja esimeses järjekorras ikkagi uueltatavatais ettevõtteis ja uutes ruumides.

Seaduse elluviimiseks oli pikem aeg, kuid seda ettevõtjad kasutasid väga vähe: suurelt osalt on tööstusruumid ja sisseseaded ka kaitsevahendite poolest endises seisukorras, määruste kehtimahakkamine tõi vaid vähe muudatusi.

Kuna nende määruste tegelikul maksamahakkamisel on tööliste tervisele ja elule suur tähtsus, siis tuleb töölisanemal ja kõigil töölisel, eriti aga nende kutseühinguil ja Tööliskojal, teha, mis võimalik, et tööstusruumid ka tõesti kohandataks määruste nõudeile ning et tööõnnetuste vältimiseks ja tööliste tervise kaitseks võetaks käsitusele määrustes ettenähtud vahendid.

Puudusile tuleb juhtida tööinspeksiooni tähelepanu.

Kuna tööinspeksiooni koosseis on väike, siis ei suudeta kõiki käitisi aastas kordagi läbi käia.

Äride lahtioleku aja seaduse eelnõu on Majandusministeeriumi poolt saadetud Kaubandus-tööstuskojale arvamise avaldamiseks ja seisukoha võtmiseks. Ärid võivad koja arvates olla avatud äripäevadel linnades 9 tundi aasta läbi ja maal suvekuudel 1. maist 1. oktoobrini 10 tundi, ülejäänud kuudel 9 tundi ööpäeva kohta, välja arvatud toiduainetega jaevisi kauplevad ärid, pagariärid, lilleärid, puuviljakauplused, kioskid, bensinijamad, ajalehtede ja ajakirjade talitused, apteegid võorastemajad, restoranid, kohvikud, söögimajad, teemajad, kauplemine laatal ja turgudel, kauplemine reisijate liiklemisvahendite ja vastavates jaamades, ooteruumides, reisijate kodudes, samuti välja arvatud kauplemine kioskeis, käubelda lubatud kaupadega teatreis, kinodes, spordiväljakuil, näitusil jne. etenduste, võistluste, näituste jne. toimumise ajal. Kaubandus-tööstuskoda arvates võivad pühapäevadel, riiklikel pühadel ja puhkepäevadel kauplused olla avatud, kui kohalikud omavalitsused seda peavad vajalikeks, mitte rohkem kui kolm tundi ööpäeva kohta. Täielise pühapäevarahuga ärielus ei saa Kaubandus-tööstuskoda nõustuda, kuna tarvis on ka pühapäeval tarvitajaid toiduainetega varustada, maal suviste tööde ajal ei ole maaelanikel võimalik äripäeviti kauplusesse sõita jne.

Linna- ja maaomavalitsustele tuleb koja arvates tingimata jätta õigus seaduses antud tundide arvu piires korraldada oma määrustega lahtioleku aega (kellaegade järgi).

Järelevalvet soovitatakse panna politseile, sest see seadus ei riivavat kuidagi äriteenijate

huve ja sellepärast tööinspektsiooni koormamine ei olevat põhjendatud.

Tegelikult ei saakski tööinspektsiooni ametnikud oma vähesuse tõttu äride lahtioleku aega linnades ja maal kontrollida.

Lastekaitse

Laste eest hoolitsemine Inju lastekodus. „Pvl.“ nr. 201 kirjutab 28. juulil s. a. „Beebi sõrmpidi masinavärgi vahel. Rakvere erahaiglasse toimetati ravimisele Küti v. Inju lastekodust 1 a. ja 4 kuu vanune pois Steinbach, kellel oli purustatud parema käe kolm sõrme, mis olid jäänud kodus peksumasina veovärgi vahele selle töötamise ajal. Sõrmed olid niivõrd purustatud, et tulid amputeerida.“

Sünnitajad Itaalias on tööst vabastatud 4 nädalat enne ja 6 nädalat pärast sünnitamist, kuid toetust saavad nad vaid 300 liiri. 1935. aastal makseti 996.703 sünnitusjuhu kohta toetust üldse ainult 41.800 juhul, s. o. — 4%.

Lasteabiraha seaduse eelnõu on läbivaatamisel. Kavatakse luua kompensatsioonikassad. Eelnõu kohta puuduvad lähemad andmed.

Laste suvekodu Väänas avati Tallinna linnaomavalitsuse poolt. Kodus on praegu umbes 500 last — suvekoloonias.

Tervishoid

Koolera Kaug-Idas levib. Juulikuuks oli 3 kuu jooksul surmud koolerasse Hiinas üle 300.000 ja Indias üle poole miljoni inimese. Haigus kannab rasket kuju. Puudus on arstidest ja arstimest.

Surevus Ida-Preisimaal oli 1000 elaniku kohta 1932. a. — 11,7 ja 1937. a. — 12,7. Surnultsündinute arv ja surevus esimesel eluaastal kasvab. Nii oli 1933. a. surnultsündinuid 1298, 1936. a. 1462; suri esimesel eluaastal 1933. a. 3998 ja 1936. a. 4620.

Iga elukorteri kohta keskmiselt ligi 3 inimest ja iga toa kohta keskmiselt 1,7 inimest tuli Tallinnas 1938. a.

Lastesuekodude tegevusest kirjutab pikemalt „Tervises“ nr. 7 — 1938. a. A. Rebasov. See number ongi pühendatud laste suvekodudele. Siin kirjutavad: dr. M. Püümetš — toitlustamise küsimusest laste suvekodudes, dr. A. Vooremaa — lastekaitse korraldusest Soomes, A. Soomaa — tegelikust toitlustamisest suvekodus ja dr. V. Üprus — päikeselguskümbelusest.

Tervishoiu käsiraamatu 2. vihk on ilmunud. Peale 1. vihku prof. M. Tiitso pooleli jäänud töö — inimese keha talitusest — sisaldab 2. vihk üldise nakkusõpetuse, mida kirjutavad dr. E. Prems, dr. med. M. Kask ja dr. med. S. Lind, siis on veel sisuks definitsioon — dr. med. M. Kask, üldine toitlusõpetus, dr.

A. Paomees, taimsed toiduained — dr. A. Paomees ja prof. E. Lepik.

Vihk on varustatud rikkalikult piltidega. Tervise käsiraamatut võib tellida väljaandjalt — Eesti Tervishoiu Muuseumilt, Tartu, Kindral Põdra tän. 32.

Eesti Arst nr. 7 — 1938. a. on ilmunud järgmise sisuga: A. Arrak: katarrilisest ikterusest ja selle epideemilisest esinemisest Eestis; A. Linkberg: Zephirol — uus operatsioonivälja kui ka käte desinfektsiooni vahend; H. Perli: Tupedesinfektsiooni tähtsusest puerperaalseste infektsioonide profülaksises; A. Tuch: Köhulihaste spontaanseist rebendeist; E. Saarse: Kopsutuberkuloosi kuldravi. Siis on siin veel referaadid, kirjanduse tutvustus, arstlike organisatsioonide tegevus, Arstide Koja teateid, ametlikke teadaandeid, kroonika ja nakkushaiguste ülevaade mais 1938.

Ravimine kontsentreeritud päikesekiirtega. 1934. a. alates katsetatakse N. Venes Feodosia füüsiliste raviviiside instituudis kontsentreeritud päikesekiirtega ravimist, mis on andnud häid tulemusi ekseemide ja nahatuberkuloosi ravimisel, samuti ka reumaatiliste, infektsiooniliste ja tuberkuloosilise ja teiste luu- ja soonte haiguste ravimisel. Ka neuralgilisi haigusi on ravitud päikesekiirtega.

Päikesekiirtega ravimine on võimalik ka toas, kui sinna paistab päike.

Ulan-Udes andis päikesekiirtega ekseemide ravimine tulemusi ka talvel, kui väljas oli 45° külma.

Toiduainete kaudu levivast haigusist Tervishoiu käsiraamatu 2. vihku kirjutab dr. A. Paomees pikemalt, märkides pisikute toidusse sattumise võimalusi:

1) Toiduks tapetud loom võib olla põdenud nakkushaigust, mistõttu liha sisaldab tõestavaid pisikuid. Säärase liha toorelt või vähekeedetult-küpsetatult tarvitamine võib põhjustada vastava nakkushaiguse.

2) Nakkushaigust põdeva looma piim võib sisaldada tervist ohustavaid pisikuid.

3) Toit võib infitseeruda määrdunud käte kaudu.

4) Pisikud võivad toidusse sattuda kärbeste vahendusel.

5) Aed- ja juurvilja kastmisel tõvestavaid pisikuid sisaldava reoveega võivad pisikud sattuda aed- ja juurviljale ning viimaste toorelt tarvitamisel inimkehha.

6) Infitseeritud toiduvalmistus- ja sööginõude kaudu.

7) Toidule kõhvimisel ja aevastamisel, kuna see siis külvatakse üle pisikutega.

Tööpuudus

Prantsusmaal tööpuudus suureneb. Ametlike statistiliste andmete järgi on Prantsusmaal töötute arv käesoleva aasta juuli algul suurem kui möödunud aastal. 2. juuliks oli töötute arv 357.915. Eelmise nädalaga võrreldes on töötute arv 4984 võrra langenud, kuid möödunud aasta selle ajaga võrreldes on see

38.754 töötü võrra tõusnud. Prantsusmaal on 901 tööpuuduse vastu kindlustamise kassat. Ainult Pariisis asuv kassa üksi toetab 101.426 töötüt.

Võitlus tööpuuduse vastu Šveitsis.

Šveits pole majandusliku olukorra paranemisele vaatamata suutnud tööpuudusest vabaneda. Olukordade sunnil on valitsus otsustanud lubada 395 miljonit Šveitsi franki tööde korraldamiseks. Kui eelmisel aastal töölise poolt nõuti 300 mil. fr. tööpuuduse vastu võitlemiseks, siis võideldi sellele vastu ja öeldi, et see ajavat riigi pankrotti ja tähendavat inflatsiooni. Asja määratud krediidid jagunevad järgmiselt: 193 mil. fr. sõjaliste ja sõjamajanduslike tagavarade muretsemiseks, liidu tööde kavade teostamiseks 37 milj., kantonite töökavade teostamiseks 90 milj., Alpi teede väljajahtamiseks 35 milj., maaparandustööde, vesiehituste ja metsatööde sooritamiseks 20 milj. ja teiste majanduslike olukordade kindlustamisabinõude tarvitusele võtmiseks 20 milj.

Selle kava finantseerimise kohta puudub esialgu selgus. Kuuldub, et raha selleks taetakse muretseda läbikäigumaksu kaudu.

Ratsionaliseerimine sunnib töölisi pensionile.

Ratsionaliseerimise mõju tööpuuduse tekitamisele ilmneb kõige selgemini Tšehhoslovakkia tubakatööstuses, mis on riigimonopol, 1919. a. töötas tubakatööstuses 17.272 töölise, 1921. a. 19.392. Sellest ajast peale hakati teostama ratsionaliseerimist, mis muutis liigseks palju seniseid töökäsi. Liigseks muutunud töölised saadeti sundpensionile, kuigi nad oma võimete kohaselt oleks võinud veel töötada. Sunduslikult pensioneeritud töölise arv tõusis 1937. aastaks juba 16.231-le, kuna samal ajal langes tööstuses töötavate töölise arv 8472-le või, teiste sõnadega, iga praegu töötava tubakatöölise kohta tuleb 2 pensioneeritud tubakatöölise. Hea, et antud juhutul on tegemist riikliku monopoliga, kes oma pensioneeritud töölise eest hoolitseb. Maailmas on aga sadu tuhandeid töölisi, kes ratsionaliseerimise tõttu on kaotanud teenistuse, kelle eest ei hoolitse aga keegi.

Tööpuuduse tugev kasv Inglismaal.

Hoolimata inglise relvastustööstuse palavikulisest töötamisest on tööpuudus viimasel ajal tunduvalt kasvanud. 1938. a. mais oli 382.000 töötüt rohkem kui möödunud aastal samal ajal. Aprilliga võrreldes on töötute arv suurenenud 31.000 võrra. Töötute arv liikus ka soodsama konjunktuuri ajal järgmiselt: 1937. a. oktoobris 1,4 miljonit, novembris 1,5 miljonit, detsembris 1,7 miljonit; 1938. a. jaanuaris 1,9 miljonit, veebruaris 1,9 miljonit ja märtsis 1,8 miljonit. Aprilli- ja mai-kuu töötute arvu tõus tegi tasa veebruar- ja märtsikuu väikese tagasimineku ja nüüd on töötute arv suurenenud umbes $\frac{1}{2}$ miljoni võrra, võrreldes 1937. a. oktoobrikuuga.

Suurem tagasimineku on puuvillatööstuses, samuti metallitööstuses, villa-, masinaehitu-

se, raua- ja terasetööstuses, autotööstuses, restoranides ja õllefabrikuis. „Ekonomist“ järgi on tööstustegevuse tagasimineku sündinud kiiremas tempos kui 1929.—1930. aastail.

Töötuid Põhja-Ameerika Ühendriikides oli juulis 10.981.000. Juunikuus suurenes töötute arv 6.055.000 inimese võrra.

Töölisi on vallandatud tekstiilfabrikuist. Sündis on vallandatud sajad töölised. Töölise esindus nõuab, et vallandatuile võimaldataks uuesti tööd.

Tööstusettevõtted ja töölolek 1. juulil 1938. aastal. „Majandusteade“ toodud andmete järgi on juunis töömaht vähenenud mitmel alal. Suur- ja kesktööstuste arv on kuu jookkul vähenenud 7 võrra, jäi 1403. Töötajate arv oli suur- ja kesktööstuses 1. juunil 63.589, 1. juulil 62.022, vähenemine 967, sellest suur- tööstuses 889. Seda asjaolu põhjendatakse sellega, et oleme saavutanud kõrgseisu, mille ületamine antud majanduslikus olukorras näib pidurdavat.

Töömaht on vähenenud peamiselt tekstiil- ja puu- ning kehakatte- ja pudukaupade tööstuses.

Töölise tunniteenistuseks oli keskmiselt 44,2 s.

Töölise töötundide üldarv suur- ja kesktööstuses oli: 1937. a. 9.1183 tuhat ja 1938. a. — 8.818 tuhat, vähenemine 4,0%.

Palga üldsumma oli töölistel 1937. a. 3399 tuhat ja 1938. a. 3608 tuhat kr., suurenemine juunis 6,4%.

Töötuid oli rahvusvahelise tööbüroo andmeil 1938. aasta jaanuaris Saksamaal 1.223.065, Austrias 401.001, Belgias aprillis 158.932, Kanadas märtsis 112.561, Daanis aprillis 107.792, P.-A. Ühendriikides märtsis 6.778.368, Eestis aprillis 1302, Soomes 3462, Prantsusmaal 424.636 (kellest sai abiraha 393.054), Britis 1.394.315 (mis teeb 10,2 iga saja töölise kohta), tööbüroodes registreeritud töötsijaid 1.747.764, Ungaris märtsis 50.850, Iiri maal aprillis 100.076, Lätis märtsis 3622, Norras veebruaris 24.321, mis teeb iga saja töölise kohta 28,2, aprillis 29.850, Hollandis aprillis 129.540, mis teeb 26,7 iga saja töölise kohta, Poolas märtsis 489.985 või 18,4 saja kohta, Rootsis 84.474 või 13,7 saja kohta, Šveitsis aprillis 60.370, Tšehhoslovakkias aprillis 361.183, Jugoslaavias 29.184.

Miimesugust

Rahulolematu töötasuga on Saksamaal keeldud. Saksamaal kehtiva seaduse järgi ei ole töölisel lubatud keelduda tööst või lahkuda ühest tööasutusest ja minna teise sel põhjusel, et tööline ei ole rahul töötasuga.

Elukortereid põllutöölisele Lätis on hakatud ehitama plaanikindlalt, selleks määrates eelarves vastavad summad.

Töandjate paremaks organiseerimiseks on Kaubandus-tööstuskoda, nagu ta ülevaatest loeme, jatkanud taotlusi, pidades lähimaks ülesandeks programkindlat ergutamist, et tööstuslike töandjate organiseerimine otstarbeka kava kohaselt ellu viidaks.

Tööliste organiseerimiseks ametiühinguisse koostatakse praegu uue seaduse alusel põhikirja eelnõusid. Organiseerimistöökä puudub kava, kuid valitsevad isegi nii suured lahkeliid, et mõni kutseühing vaidleb isegi selle vastu, kui Tööliskoda saadab mõnesse tööstusrajooni, kus seni kutseühinguline liikumine täielikult puudus, oma kõneleja — organiseerimisküsimusi selgitama. Kutseühing peab seda oma monopoliks, kuigi temasse on seni suudetud koondada vaid väike osa vastava tööala töölisi. Eesti tööliste keskel on aga veel tarvis teha niipalju organiseerimistööd, et sellest jätkub kutseühingutele kui ka Tööliskojale.

Kutsetöölise ettevalmistamiseks Prantsusmaal luuakse kõigis departemangudes kesksed professionaalseks ettevalmistuseks. Neis asutustes saavad 14—17-aastased noored sunduslikku tehnilist ettevalmistust samal ajal, kui nad töötavad kaubanduslikes või tööstuslikes käitistes. Tehnilist haridust võimaldatakse ka neile, kes töös ei ole. Nii tahetakse vähendada kutsetöölise puudust, mis praegu annab ennast tunda.

Maailma kullatoodang on suurenenud. Transvaalis loodetakse tänava kulda saada 12 milj. untsi enam kui läinud aastal. 1937. a. alates on töölise arvu siin suurendatud. Ka Lääne-Austraalias on kullasaak tunduvalt suurenenud.

Rasva seentest on hakatud valmistama Saksamaal, kus on suur puudus rasvainetest.

257.000 uut maja ehitati Inglismaal läinud aastal, sellest 42.447 kehvemate kihtide tarvis. Et hävitada viletsad kvartaalid, tahetakse ehitada 631.000 uut maja, mis vastaksid tervishoiu nõudeile.

Kodakondsuseta on Euroopas 4 miljonit inimest.

Euroopas on 34.269 kino 15 miljoni istekohtaga 33 riigis, neist Saksamaal 5403, mida külastas läinud aastal 450 milj. inimest. Inglismaal oli 4305 kino, vaatamas käis 864 milj. inimest, Prantsusmaal 4100 kino 2 miljoni platsiga, Itaalias 4471 kino 1,5 milj. platsiga, Hispaanias 3351, N. Venes 2300, Tšehhoslovakkias 1937, Rootsis 1670, Rumeenias 900, Poolas 883, Belgias 790, Austrias 779, Ungarias 669, väikeses Luksemburgis 25, Albaanias 14, Monacos 7, Andorras, Liechtensteinis ja San Marinos — 1 kinoteater.

Majanduslikku kriisi Inglismaale kuulutab Briti end. välisminister Eden oma hiljutil peetud kõnes.

Tööstusõpilaste koolide õppetöö korraldamise määrus, avaldatud 2. aug. s. a. R. T. 67. Tööstusõpilastekooli õplasiiks võetakse vastu 6-klassilise algkooli või progümnaasiumi

kahe klassi õpingud lõpetanud. Vastuvõtmine toimub sügisel enne õppetöö algust.

Esimeses järjekorras võetakse vastu neid, kes on astunud õppelepingu põhjal tööstuslikku käitisse kutseoskuse õppimiseks Meistrite, õppinud töölise ja tööstusõpilaste seaduse alla arvatud tööalal. Selle järgi, kui võrd ruumi jätkub, võetakse vastu teises järjekorras neid, kes töötavad tööstuslikes käitistes ilma õppelepinguta, kolmandas järjekorras neid, kes ei tööta tööstuslikes käitistes.

Õppetöö korraldatakse sellaselt, et viimne tund lõpeb kolmeaastase õppeajaga koolides hiljemalt kell 20.30, kaheaastase õppeajaga koolides hiljemalt kell 21. Õpetus on seega õhtupoolikul, peale tööaega. Laupäeval tunde ei ole.

Kool on 3-klassiline. Segaharu tunnikava: kirjavahetus ja eesti keel, üldine ametirehkendus, erialaline rehendus ja kalkulasioon, arvepidamine, tehniline füüsika ja keemia, joonistamine ja joonestamine, erialaline joonistamine ja joonestamine, erialaõpetus, ühiskonna- ja käitiseõpetus, valitavad ained koolile (võõrkeel, töövõtete õpetus, võimlemine, laulmine) — kõik kokku 9 tundi nädalas. Juhul, kui eriala rühma pole võimalik moodustada, seda ka erialarühmadest järelejäävas segarühmas, jäetakse ära III klassis erialaõpetus ja selle asemel õpetatakse kõikidele ühiselt tehnilist töökaitset ja tööstuslikku tervishoidu 1 nädalatund, masinaõpetust 1 ja käsitööõpetust 1 nädalatund.

Klassiõpingute lõpetamine sünnib õppenõukogu otsuse ja mõningate eksamitega. Kooliõpingute lõpetamine toimub ka eksamitega.

Tööstusõpilastekooli eriharude avamise otsustab haridusminister, kuna nende tunnikavad kinnitab Haridusministeeriumi kutseoskuse osakonna direktor.

Õppekavasse oleks tulnud võtta ka tööõiguse küsimus ühes kehtivate töökaitse ja sotsiaalkindlustuse seaduste ja määruste tundmaõppimisega. Ühiskonna- ja käitiseõpetust on ka vaid 1 tund II klassis.

EHL teateid

EHL juhatus otsuseid.

EHLiidu juhatus koosolekult laup., 14. mail 1938. a., k. 7. õht.

1.

Juhatus ametite jaotamine.

Juhatus esimeheks valiti K. Luuk, abiesimeheks V. Ado — ühel häälel.

2.

Haigekassade päevad 1938. a. pidada laup., 17. sept. ja pühap., 18. sept.,

haigekassade teenijate nõupidamine pidada laup., 5. ja pühap., 6. nov. 1938. a. Päevakord koostatagu järgmisel juhatus koosolekul.

3.

Tervishoiu näitus
jäab 1939. aastaks. Arutatakse edaspidi.

4.

Lastehaigla asjus
võeti teatavaks Tallinna linnavalitsuse kiri, milles seletatakse, et lastehaigla asutatakse edaspidi.

5.

Haigekassade tegevusest
kuulati informatsiooni.

6.

Haiguskindlustusseaduse uue eelnõu
kohta kuulati ära informatsioon, samuti uute töökaitse- ja sotsiaalseaduste kohta.

7.

Kassaliikmetele hinnata ravi korraldamise küsimus.
Haigekassade Liidu juhatus asub seisukohal, et ka uues seaduses peab arstiabi olema haigekassa liikmetele maksuta.

8.

Tööliskoja 6. üleriikliku töölisvanemate, töölistojoja valijameeste ja kutseühingute esindajate konverentsist
võtavad EHL-u esindajaina osa K. Lukk ja V. Luksepp.

9.

Haigekassade apteekide küsimus.
Astutakse samme, et kehtivat seadust täidetaks.

10.

Haiguskindlustuse ulatuse laiendamise küsimus.

Astuda samme, et praegu kehtiva seaduse ulatust laiendataks ja arstiabimaksu alammäär saaks seaduses eesti rahaühikuisse normeeritud.

11.

Töölisvanemad ja haiguskindlustus.
Selgitada töölisvanemate ülesandeid sotsiaalkindlustuse ja töökaitse seaduste täitmise asjus käitistes, ja haigekassa tegelastel kaasa aidata, et töölisvanemad saaksid kõigjal valitud.

12.

Tööstusliikude käitiste tööõnnetuste vältimise ja tervishoiu määruse
õigeaegselt elluviimisele juhtida tähelepanu. Teised päevakorrapunktid sisaldasid EHL-u sisemisi asju.

EHL-u juhatuse koosolekult
pühap., 24. juulil 1938. a. k. 10 õhtul.

1.

Haigekassade päeva
päevakord arutati läbi.

2.

Haigekassade teenijate päeva kava
jäi järgmisele koosolekule arutada.

3.

Tervishoiu näitust
arutatakse haigekassade päeval, et haigekassad tutvuksid küsimusega ja saaksid oma seisukohti avaldada.

4.

Sotsiaalkindlustusasutuste ühendamise küsimuses

otsustati haigekassade ja õnnetuskindlustusühingute ühendamist soovitavaks pidada, tingimusega, et püsima jääks kindlustusasu- tuse juhtimisel kindlustatute omavalitsus. Samas ühises sotsiaalkindlustusasutuses teostada ka edaspidi juuretulevaid kindlustusliike, nagu vanaduse, töövõimetuse jne. vastu kindlustamist.

5.

Äride ja kontorite töökorralduse seaduse
alla käivad ka haigekassa asjaajajad ja neil on õigus palgalisele puhkusele. Säärane seletus anti ühe järeleparimise peale.

6.

Ehitustööde käitistes tööõnnetuste vältimise ja tervishoiu määrus
võetakse järgmisel koosolekul arutusele, kus ettekandega esineb V. Luksepp.

7.

Uue haiguskindlustuse eelnõu
kohta kuulati ära informatsioon. Uusi seisukohti ei võetud.

8.

Kongressi otsuseid
arutati ja nende teostamiseks jätkatakse tegevust.

9.

Uusi seadusi ja määrusi.
Peeti soovitavaks 1. juunil s. a. kehtima hakanud „Tööõnnetuste vältimise“ jne. määruse trükiteel töölistele kättesaadavaks tegemine ajakirjanduse jne. kaudu.

10.

Haigekassade tegevusest
kuulati ära informatsioon.

11.

Haigekassade tööliste palgalise puhkuse puhkeaja tasult haigekassamaksu mittevõtmist ei peeta õigeks.

Algatada seaduse muutmist, et ka selle aja eest haigekassadele maksu tasutaks.

12.

Tuberkuloosi vastu võitlemise sihtasutuse nõukogu

koosoleku kohta andis informatsiooni K. Lukk, kes EHL-u esindajana koosolekust osa võttis.

Viis päevakorrapunkti sisaldasid sisemisi asju.

HAIGEKASSADE PÄEV.

Eesti Haigekassade Liidu korraldusel peetakse laup., 17., ja pühap., 18. sept., 1938. a. Tallinnas, Kaubandus-tööstuskoja saalis, Pikk tän. 20, algusega kell 10 hommikul

HAIGEKASSADE PÄEVAD.

Päevakord:

- 1) Sotsiaalolud ja rahva tervis — dir. J. Sonin.
- 2) Haiguskindlustus Eestis — K. Raid, Riigi Statistika Keskbüroo referent.
- 3) Sotsiaalkindlustus ja rahva iive — L. Johanson.
- 4) Haigekassa raviastutused — dr. A. Meerits, Tallinna ühishaigekassa haigla juhataja.
- 5) Töölise arstlik kontroll enne töölevõtmist — dr. med. E. Mill, Tallinna ühishaigekassa usaldusarst.
- 6) Haigekassade kohtuasju — vandeadv. N. Teiss.
- 6-a) Haiguskindlustusseaduse rikkumisi tööandjate poolt — 5. jsk. tööinspektori abi Al. Kaelas.
- Perekonnaabi haigekassas — EHL esimees K. Lukk.
- Töölise õnnetuskindlustuse reform — EHL juhatusliige V. Luksupp.
- Tervishoiu näitus — H. Reiman, Riigi Statistika Keskbüroo üldbüroo juhataja.
- Haigekassad ja töötasu — K. Lukk ja L. Johanson.
- Referaatidele järgnevad läbirääkimised.
- Osavõtjate arv haigekassade poolt ei ole piiratud.
- Soovitatav rohke osavõtt.

EESTI HAIGEKASSADE NIMESTIK.

Haigekassade Liidu liikmed:

- 1) Balti Puuvillavabriku Haigekassa — Tallinn, Kopli t. 35.
- 2) Tartu Üldhaigekassa — Tartu, Ülikooli 5.
- 3) Narva Üldhaigekassa — Narva, Malmi t. 1-a.
- 4) Narva Kalevivabriku Haigekassa — Narva, Kalevivabrik.
- 5) Rakvere Ühishaigekassa — Rakvere, Vabaduse puistee 10.
- 6) Paide Ühishaigekassa — Paide, Pärnu t. 30.
- 7) Haapsalu Ühine Haigekassa — Haapsalu, Kalda t. 18-b.
- 8) Võru-Petseri Üldhaigekassa — Võru, Katarina t. 8.
- 9) Kuressaare Ühine Haigekassa — Kuressaare, Kubermangu t. 21.

- 10) Viljandi Ühine Haigekassa — Viljandi, Eha t. 4.
- 11) Hiiu-Kärdla Kalevivabriku Haigekassa — Kärdlas, Hiiumaal.
- 12) Kohtla-Järve põlevkivikaevanduse Haigekassa — Kohtla-Järvel.
- 13) Sindi Ühishaigekassa — Sindi.
- 14) Põltsamaa Ühine Haigekassa — Põltsamaa.
- 15) A.-s. „Kütte-Jõud“ põlevkivikaevanduse Haigekassa — Kütte-Jõu p.-ag.
- 16) Valga Üldhaigekassa — Valga, Aia t. 9.
- 17) Narva Linaketramise manufaktuuri Haigekassa — Narva, Linavabrik.
- 18) Pärnu Ühine Haigekassa — Pärnu, Pikk t. 9.
- 19) Kreenholmi puuvillavabrikute Haigekassa — Kreenholm.
- 20) Tallinna Linnaettevõtete Haigekassa — Tallinn, Uus t. 16.

Ei ole Haigekassade Liidu Liikmed:

- 1) Tallinna Ühine Haigekassa — Tallinn, Tõnismägi 5-a.
- 2) Port-Kunda Tsemendivabriku Haigekassa — Kunda.
- 3) Kohila paberivabriku Haigekassa — Kohila.
- 4) Piiritusevabrik Rosen & Ko Haigekassa — Tallinn, Merepuiestee 15.
- 5) A.-s. Loksa Tehaste Haigekassa — Loksal.

Toimetusele saadetud kirjandus

Puuvilja- ja marjamahlad.

Koost. kodumajand. õpet. Olga Kesk. Sissejuhat. kirjut. põllutööst. aiandusmesindusnõunik A. Prima. 3. täiend. trükk. 40 joonistusega. Hind 40 senti. E. Karskusliidu kirjastus Tartus.

Käärimata mahlade kodune valmistus teeb meil suuri edusamme. Seda näitab ka käesoleva brošüüri levik, millest vähem kui ühe aasta jooksul ilmub juba kolmas trükk. Raamatus näidatakse, kuidas lihtsal viisil koduste vahenditega iga perenaine kergesti saab valmistada ja säilitada maitsvaid ja tervislikke mahlu. Eriti tähtis on mahla valmistus lasterikas tegevusest, sest mahl on vedel puuvili, sisaldab vitamiine, väärtuslikke toitainet ja puuviljasuhkrut, mida eriti kasvav organism vajab. Raamatus on toodud peale muu ka mahlade retsepte, puuviljade ja marjade koosseise jne. Mahlade valmistamisega on kõige paremini lahendatud puuvilja ja marjade ületalve hoidmise küsimus.

SISU: 1) Plahvatusaineid tehnikas ja nendega seoses mürgitusvõimalusi — A. Kummel. 2) Haigekassade päev — L. Johanson. 3) Tööpuuduse vastu kindlustamine Rootsis — J. Mihkelson. 4) Haavast ja esmasabist — H. Kuld. 5) Sotsiaalpoliitiline osa N. Vene kutseühingutes — J. M. 6) Vanadele tööliste maal. 7) Tööõnnetuste ravi-
mise asjus. 8) Kindlustusnõukogu otsuseid. 9) Kindlustusameti otsuseid. 10) Haigekassade tegevusest. 11) Sotsiaalkindlustus. 12) Töökaitse. 13) Lastekaitse. 14) Tervishoid. 15) Tööpuudus. 16) Mitmesugust. 17) EHL teateid. 18) Toimetusele saadetud kirjandus.

Vastutav toimetaja Karl Lukk. Tegev toimetaja L. Johanson. Väljaandja Eesti Haigekassade Liit.

Ilumise aeg 17. augustil 1938. a.

Iga haigekassa liige lugegu „Tööd ja Tervist“.

Kõik haigekassade tegelased levitagu „Tööd ja Tervist“.

„TÖÖ JA TERVIS“

SOTSIAALPOLIITILINE KUUKIRI

E. HAIGEKASSADE LIIDU JA SOTSIAALSE ARENGU EESTI ÜHINGU HÄÄLEKANDJA
TEGEV TOIMETAJA L. JOHANSON. VASTUTAV TOIMETAJA K. LUKK.

ILMUB 1 KORD KUUS.

Tellimise hind postiga:	Kuulutuste hind:
Aastas 150 senti	1 lhk. Kr. 50.—
6 kuu peale 75 „	1/2 „ „ 25.—
3 kuu peale 40 „	1/4 „ „ 12.50
Välismaale aastas . . . 200 „	1/8 „ „ 7.25
Üksiknumber 15 senti.	Teksti ees 50% kallim.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused ilma saatemaksuta.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Toompuiestee 17-a—13. Telefon 448-35.

„TÖÖ JA TERVISE“

varematest aastakäikudest on veel saada:

1925. a. — brošeeritud	Hind	80 senti
— kartoneeritud	„	1.— „
1926. a. — brošeeritud	„	1.— „
— kartoneeritud	„	1.25 „
1927. a. — brošeeritud	„	1.— „
— kartoneeritud	„	1.25 „
1928. a. — brošeeritud	„	1.— „
— kartoneeritud	„	1.25 „
1929. a. — brošeeritud	„	1.— „
— kartoneeritud	„	1.25 „
1930. a. — brošeeritud	„	1.— „
— köidetud	„	1.50 „
1931. a. — „	„	1.50 „
1932. a. — „	„	1.50 „
1933. a. — „	„	1.50 „
1934. a. — „	„	1.50 „
1935. a. — „	„	1.50 „
1936. a. — ei ole enam	„	„
1937. a. — köidetult . . .	„	2.— „

Haigekassadele saadetakse 1925.—1932. aastakäigud
50-sendilise hinnaalandusega.

Tarvilik käsiraamat igale haigekassa liikmele,
eriti aga igale volinikule ja haigekassa tegelasele.

O. Vahtra, III jsk. töökaitse abiinspektor

„Töölise haiguse vastu kindlustamise seadus“

(Tööstusliku töö seaduse III peatükk)

ühes seletustega ja temas viidatud seadustega. Raamat sisaldab peale seaduse ka kinnituskogu ja riigikohtu seletusi ning on tarviliseks käsiraamatuks igale töösturile ja töölisele, eriti aga haigekassa tegelastele ja osalistele.

Hind 1 kroon, haigekassadele 25 senti.

EESTI HAIGEKASSADE LIIT, Tallinn, Toompuiestee 17-a.